

RAZDELJEVANJE KRUIHA je ena največjih nalog zaveznikov, kar jih imajo sedaj v Evropi. Gornje je prizor, ko ga dele židom v Berlinu.

Vatikan v naporih za utrditev moči in vpliva po svetu

Glavni vir dohodkov rimske cerkve sedaj Severna in Južna Amerika. — Iz fašizma v "demokratiziranje"

Papež Pij XII. je tik pred božičem imenoval 32 novih kardinalov, med temi štiri v Združenih državah, tako da ima Amerika sedaj pet kardinalov. Pred tem imenovanjem je bil v Ameriki le eden kardinal, namreč kardinal Dennis Dougherty v Philadelphiji.

Z novim imenovanjem je število kardinalov naraslo na 70, kar je po cerkvenem zakonu dovoljeno, več pa ne. Novi ameriški kardinali so: newyorški nadškof Francis J. Spellman, o katerem trdijo, da bo bodoči papež, dalje čikaški nadškof Samuel A. Stritch, šentloški nadškof John Glennon in detroitski nadškof Edward Mooney.

Poleg te kardinalske petorice, sta še dva druga v Severni Ameriki, namreč novi kardinal za angleško govoreče province v Kanadi in pa dosedanji kardinal v Quebecu, Kanada, za francosko govoreče katolike.

Južna Amerika je imela do tega imenovanja samo enega kardinalskega "prince", sedaj pa jih bo imela šest. Azijo je papež "bлагосlovil" z enim kardinalom, ki je prvi Kitajec, da ga je "doletela ta čas" in obenem "ves" katoliški Daljni vzhod. Turška Armenija je dobila enega, Nemčija je dobila tri nove in Francija enega novega kardinala.

Kardinalski kolegij se zbere v Rimu dne 18. feb. Prvič po več stoletjih bo kolegij imel 28 italijanskih kardinalov, druge narodnosti pa 42. Kljub temu bodo Italijani kot narodnost najbolj zastopani v tej višji oblasti katoliške hierarhije. Zakaj in čemu se je "sveti oče" odločil, da "demokratizira" svoj kardinalski štab? Mar je res postal tako "liberalen"?

Uradna katoliška cerkev se je vedno znala prilagoditi razmeram in zahtevam časa. Pri tem vselej odločuje Petrov novčič, kjer je izgled, da se bo v Rim stekalo največ bogastva, tja se ozre oko "svetega očeta". Papež je namreč v praksi materialist, ne pa v teoriji, v njegovih inciklikah in pastirskih pismih.

Sestletna vojna je marsikaj spremenila, pa so se spremenili tudi papeževi dohodki, ki so v nekaterih evropskih deželah popolnoma usahnili. Na primer vir dohodkov na Poljskem in mnogih drugih državah Evrope. Papež je bil torej prisiljen, da je podelil rdeče kardinalske kape tistim pastirjem, ki pasejo svoje ovce na boljših pašnikih. Znano je, da je papež odprto

podpiral klerofašizem v Avstriji in Španiji, na Portugalskem in Poljskem ter nacizem v Nemčiji, da ne omenjamo njegove slične podpore v drugih manjših državah. To je bilo logično, kajti njegova "država" je tudi totalitarna, kakor je diktatorična tudi sestava katoliške cerkve same. Demokratija je katoliški cerkvi španska vas.

Kakor hitro je papež videl, da bi je fašizmu zadnja ura, je hitro obrnil plašč po vetru in začel peti o demokratiji, da se mora demokratija "pravilno razumeti". Pa je "sveti oče" obsodil totalitarizem, četudi ni to prav rad storil, kajti njegov zvesti sluga krvnik Franco v Madridu je dete njegovega prizadevanja.

Središče svetovne sile se je tako rekoč preselilo iz Evrope. Na Poljskem ima papež dva kardinala, enega na Češkem in je omenjenega v Armeniji, kar naj bi tvorilo zadnje njegove šanse proti sovjetom.

Papež ni le duhovni poglavar rimske cerkve, temveč je hkrati tudi posvetni glavar države. Kot tak se ne briga le za rešenje duš, ampak se aktivno vmešava v politične zadeve.

Papež dobro ve, da je svetovna posvetna sila sedaj koncentrirana v "protestantskih" Združenih državah in ameriški protestantski veljaki imajo velik vpliv v Južni Ameriki, zato je razvil svoj kardinalski aparat na ta dva kontinenta.

Skratka: V Evropi papež in njegova cerkev naglo zgublja tla; napredek levičarskih struj tam bo pa ta tla še bolj zrahljal. Zato kaže njegova smer v Novi svet, ki bo morda njegova zadnja opora...

Plinske bombe (solznice) so za razbijanje stavk spet v modi. Od kar je vojne konec, se jih je prvič poslužila proti stavkarjem policija v Los Angelesu in tudi policija v drugih mestih se je dobro založila z njimi.

Razganjanje piketov s količki in batinami je stara metoda, ki se jo v sedanjih stavkah pridno uporablja. Tudi sodniki so kompanijam spet na uslugo, kadar zahtevajo "inžunkšne" proti stavkarjem.

Velike korporacije so se že med vojno odločile zlomiti unije ob prvi priložnosti. V kongresu so si poskrbele dobiti povračila

KLIC PERZIJE NA POMOČ PROTI SOVJetskemu IMPERIALIZMU

Iranska (perzijska) delegacija se je na konferenci združenih narodov v Londonu pritožila proti Sovjetski uniji, ker se umešava v njene notranje zadeve in s svojo armado podpihuje uporniška gibanja in levičarsko demokratično stranko. To je za Anglijo in Zed. države zelo neprijetna zadeva. In seveda tudi za Rusijo.

Iran je veljal doslej za državo pod angleško sfero. Vlada v Teheranu se je gibala po navodilih iz Londona in iranska oljna polja so monopol Anglije in pa ameriške Standard Oil kompanije. Rusija smatra, da če že morajo iranske petrolejske vrelce kontrolirati vnajni interesi, ima ona do njih saj toliko pravice kakor angleški in ameriški kapitalisti. Vrh tega je Iran soseda Sovjetske unije in sedanja taktika Moskve je, da hoče imeti ob mejah USSR sebi prijateljske vlade. Sloj, ki je sedaj na krmilu v Iranu, pa se ne smatra za naklonjenega Moskvi in ne njemu gospodarskemu in političnemu sistemu. V kremlinu so se zavzeli pridobiti Iran pod svoj vpliv in v ta namen negujejo v njemu stranko, ki se označujejo za demokratično, a vlada v Teheranu trdi, da je demokratična znamka te stranke le slepilo, kajti v resnici je komunistična in dekla Moskve. Dejstvo je, da ima ta stranka v Iranu veliko pristašev in da res deluje za demokratiziranje države. Ako in kadar dobi vlado ona v svoje roke, postane Iran Rusiji prijateljska dežela in pride pod njeno zaščito. Anglo-ameriške oljne družbe delujejo, da se to ne zgodi.

Perzijo ali Iran so v minuli vojni zasedle angleške, ameriške in sovjetske čete sporazumno z določbo, da se iz nje umaknejo ko bo konec Hitlerja. Dogovorili so se, da se to zgodi najpozneje meseca marca to leto. V ruski zoni Perzije se je pred nekaj tedni dogodil upor proti sedanji vladi v Teheranu, z zahtevo, da se tisti del, ki je tudi bogat na oljnih vrelcih, pridruži sovjetski republiki Azerbajdžan. Iranska vlada je hotela upor zadušiti s silo, toda sovjetska armada ji ni dovolila, da bi poslala vojaštvo nad upornike, češ, da bi to pomenilo civilno vojno in pa krivico nad ljudstvom, ki je upravičeno dobiti saj avtonomijo, če že ne združenje z Azerbajdžanom. Izgleda, da v tem sporu Moskva ne bo odnehala in da Perzija ne bo več dolgo posest angleškega imperializma.

DVA SPISA, KI STA SAMA VREDNA VEČ KOT PA JE CENA KOLEDARJA

Dolga povest iz bojev upornikov proti okupatorjem na Slovenskem v minuli vojni, ki jo je napisal za letošnji koledar Etbin Kristan, je mojstersko zasnovana in zajeta iz srca od človeka, ki to borbo razume in ki je vzlic svojim letom ostal revolucionar kakor je bil v mladosti. Napisana je realistično s stališča razmer, kakršne so v ondotnih krajih rasnično bile. Ze samo ta povest je vredna, da si koledar vsakdo kupi.

Katka Zupančič pa ima v tem koledarju povest iz življenja naših ljudi v Ameriki. Vsakdo, ki jo bo čital, bo lahko priznal, da je to eno izmed najlepših del, ki jih je Katka že podala čitateljem. Sploh je to biser v tem koledarju. Slika revno vdovo, ki se preživlja s pranjem; ima hčerko edinko, ki jo je izsolala. Dekle doraste, se zaljubi v fanta, o katerem smatra, da je iz zelo imovite družine — kjer je vse v sijaju, pa fantu dopoveduje, da ima mater, ki je z Dunaja doma, rafinirana dama itd. A

v resnici o nji rajše ne govori. Doma pa se muči in mati se čudi, čemu je postala takšna? Dekleta je sram — kaj, če njen fant nekega dne pride na obisk in vidi to revščino in to njeno izgarano mater! In res pride. Sicer pa boste i to povest brali v Koledarju čim ga dobitе v roke. Zelo lepa je pesem, napisana za sodobnost in bodočnost, ki je na tretji strani, in pa Seliskarjeva, Oton Zupančičeva ter razne druge pesmi, ki so bile porojene v minuli borbi za osvoboditev slovenskega naroda izpod okupatorjev in starih spon. Joško Oven opisuje težave obrtniških vajencev, ki so se učili pri brezvestnih mojstrih, Anton Garden opisuje spomine iz svojih dni, Jos. Chesarek ima daljši spis o bratih Vertinih, Anton Šular ima spis o oderuhih. J. N. Rogelj informativni članek "Koliko nas je", Marya Omahan Mohar piše o svojem dedku, in o slovenski zadrugi v Waukeganu-North Chicagu piše Albina L. Furlan; John Žigman

Jugoslavija imela v minuli vojni ogromne izgube

Pred kratkim je Mitar Bakić, tajnik prezidija zvezne vlade Jugoslavije, izjavil, da je Jugoslavija v vojni izgubila 10 odstotkov svojega prebivalstva in čez 60 odstotkov svojega narodnega bogastva. Njeno gospodarsko življenje je bilo popolnoma ustavljeno in njen narodni dohodek se je znižal za 70 odstotkov.

"Naša največja izguba je bila v življenjih," je izjavil Bakić. "Zgubili smo 1.683.000 ljudi, od katerih je bilo nad 75% ustrujenih ali pa so zgubili svoja življenja v fašističnih taboriščih in krematorijih. Zgubili smo čez 90.000 izurjenih industrijskih delavcev in rudarjev, ter 40.000 izobražencev."

V Jugoslaviji je 425.000 ranjenih in pohabljenih. Bilo je čez 170.000 vojnih ujetnikov, 320.000 internirancev in okrog 270.000 ljudi je bilo izgnanih ter odpeljanih v sužnost. Povprečna starost ubitih in pogrešanih je bila 22 let starosti. Ta slika predstavlja ogromno ekonomsko škodo, ki jo je Jugoslavija utrpela v drugi svetovni vojni.

Na drugem mestu je izguba narodnega bogastva. Jugoslavija je agrikulturna država in njeno kmetijstvo je bilo najbolj prizadeto. Čez 15 milijonov sadnega drevja in okrog 84.000 hektarjev vinogradov je bilo uničenih, ali četrtina predvojnega števila. Dve tretjini konj je bilo pobitih, medtem ko je bilo okrog 60% druge živine uničene, drobnice pa še več.

Poleg tega je bilo brezmalavse kmetijsko orodje uničeno, poškodovano ali pokradeno in odpeljano, in sicer 1.530 traktorjev, 2.485 parnih strojev, 12.800 mlatilnih strojev, 380.000 plugov, 8.200 raznih kmetijskih strojev in 485.000 kmetijskih vozov.

To je ogromna cena v življenjih in blagu, ki jo je Jugoslavija plačala v štiriletni vojni.

Zed. države imajo v tujini veliko uslužbencev

Zed. države imajo v inozemstvu med 760.000 do 850.000 civilnih uslužbencev, kar stane davkoplačevalce okrog eno milijardo sedemsto milijonov dolarjev.

ima črtico o svojem očetu, John Goršek obuja spomine na dneve pred 35 leti. Frank Česen je zastopan s satiro, Janko Zega opisuje sestanke staršev, ki so imeli sinove in hčere v armadi — zelo lepa stvar iz življenja ljudi, ki se prej niti na enem bloku niso poznali, vojna pa jih je seznanila in spravila na družabne sestanke, da so drug drugemu povedali, kje so njihovi sinovi in kaj pišejo z dežel, v katere so bili poslani, in z bojišč. Anton Slabe ima v tem koledarju črtico "Pot v novo življenje" in F. A. Vider članek "Kali za novo vojno". Poleg teh je zastopanih več drugih naših tukajšnjih sotrudnikov, ostali spisi pa so iz starega kraja, ki jih navedemo v prihodnji številki. Čim dobi mo koledar iz knjigovodnice, ga nemudoma razpošljemo.

KOMENTARJI

Joseph Drasler poroča o jugoslovanskem taboru v ameriški okupacijski zoni v Nemčiji, v katerem je okrog 70 Slovencev ter tisoč Srbov. Z življenjem jih oskrbuje ameriška vojaška oblast, v zameno pa izkladajo razen tovor za ameriško vojaštvo. Teh 70 Slovencev in tisoč Srbov se noče vrniti v Jugoslavijo. V Nemčijo so bili izseljeni na prisilno delo pod Hitlerjem. V taboru izdajajo svoj list "Rodoljub". V podnaslovu pravi, da je to glasilo "kraljevskih jugoslovanskih častnikov, podčastnikov in vojakov." Članki so proti Titu in njegovi vladi, večinoma prevedeni iz ameriškega in angleškega tiska. List vzklika živijo kralju Petru II. in Draži Mihajloviću. Ni čudno, ako se te vrste ljudje nočejo vrniti. Ampak ameriška armada jih tudi ne bo imela za zmerom na brigi.

V Nemčiji je tudi veliko Poljakov in Rusov, ki nočejo nazaj. Največ jih je v ameriskem delu. Nemcem in naši vojaški oblasti so v veliko nadlogo. Poročajo, da je med njimi mnogo zločinskih tipov, ki so strah prebivalstva. Ameriška komanda bi se teh nezaželjenih ljudi rada iznebila in jih sili nazaj na Poljsko, oziroma v Rusijo. Ko so jim rekli, da jih bodo siloma poslali, če nočejo prostovoljno oditi, so zagrozili z masnim samomorom. Ko so minuli teden ameriški vojaki hoteli okrog 300 Rusov primorati v vlak, jih je deset izmed njih res izvršilo samomor, drugi pa so se spustili z našimi vojaki v pretep. To je posledica propagande belogardistov in drugih sovražnikov sedanjega poljske vlade in Sovjetske unije.

V Ameriko pride v prihodnjih par mesecih 60.000 nevest iz Evrope. Avstralije in Nove Zelandije, ki so se poročile z našimi vojaki. Nekaj tisoč jih je že prišlo. Mnogih se je lotilo domotožje. Nekaj Avstralk se je vrnilo ne da bi hotele čakati razporo-

ke. Nedvomno se bo veliko teh zakonov prej ali slej enako končalo. Isto se je dogodilo po prejšnji vojni. V Koreji so se dogodili veliki nemiri — baje največ proti Rusiji. Financirajo jih desničarski krogi, ki bi radi, da postane Koreja tekoj samostojna in da se vlado nim izroči, predno se komunistično gibanje "preveč raznese". Dogovor med Rusijo in Zed. državami določa, da bo Koreja pod zavezniško upravo pet let. Menijo, da bo vzele toliko časa, predno se korejsko ljudstvo nauči demokracije in se usposobi za samovlado. Ampak skoro gotovo bo treba korejski problem prej rešiti. Ovira je, ker bi sovjetska vlada rada Korejo v svojo "sfero vpliva", Zed. države pa nasprotujejo.

Koreja ima 25 milijonov prebivalcev. Izmed teh jih je 17 milijonov pod ameriško kontrolo, osem pa pod sovjetsko armado. Te delitve za deželo niso dobre in je razumljivo, čemu bi Korejci radi, da tuje čete čimprej odidejo. Ameriški vojaki na Filipinih, v Nemčiji in v Franciji so vlado v Washingtonu in ameriško vrhovno poveljstvo z demonstracijami opozorili, da hočejo domov. General Eisenhower jim je obljubil, da se to zgodi, ob enem pa je nadaljne demonstracije prepovedal. Protesti naših fantov dokazujejo pred vsem to, da vojaščina med ameriškim ljudstvom ni priljubljena poklic. Posebno ne v mirnem času.

Argentinski diktator Peron je svoje vrste našel, ki si išče zaslonbo med maso, posebno med delavstvom. In ne brez uspeha. Ko so ga tekmeči skušali izpodriniti, so se dogodile nje mu v pomoč velike stavke, v povračilo pa je delodajalcem ukazal delavcem zvišati mezdo in jim plačati počitnice in bonus. Proti temu odloku pa so industrialci zastavkali. Demokrate da bi hotele čakati razporo-

UNIJE BREZ SVOJE POLITIČNE STRANKE NE BODO USPELE

Dočim stotisoče delavcev stavka v borbi za zboljšanje življenjskih razmer, se politične mašine demokratske in republikanske stranke pripravljajo na primarne volitve, ki se bodo vršile aprila to leto. Nominirale bosta kandidate v kongres in v razne druge politične urade.

Unijskim voditeljem je sedaj lahko popolnoma jasno, da je sedanji kongres organiziranemu delavstvu sovražen in da ne bo prihodnji, ki bo izvoljen meseca novembra, nič boljši, ako bodo unije delovale le za izvolitev "prijateljev" namesto da se bi podale v volilni boj s svojimi kandidati.

Seveda, dokler bodo voditelji unij zaeno s kapitalističnimi politikmi vred trdili, da so za "free enterprise" in za "naš (ameriški) način življenja", bo izid volitev v zvezni kongres tak kakor pred dvema leti.

Kaj pomaga štirinajst milijonov organiziranih delavcev, če pa v politiki glasujejo za sistem, proti kateremu na industrialnem polju stavkajo? Ta dvojnolegna taktika stane delavstvo ogromnih naporov in žrtev. V industriji stavkajo proti izkoriščevalcem a v politiki pa podpirajo njihov sistem! Ne morejo zapopasti, da je že skrajni čas izreči se za socializem in dati slovo obema strankama ameriških kapitalistov in privilegijev. Kaj koristi unijam trošiti denar v kampanji za demokratske in republikanske kandidate, ko pa jih po volitvah puste na cedilu, kot se je zgodilo leta 1944 in že po vsakih prejšnjih volitvah!

Dokler ne bo v zveznem kongresu močne skupine takih poslancev, ki jih ne bo sram priznati, da so za socializacijo in s tem za socializem, bomo imeli industrialne konflikte ne da bi delavstvo vzlic stavkam kaj prida doseglo v njih.

Zlo sedanje uredbe je pohlep po profitih in dobički pa se kujejo le z izkoriščanjem onih, ki jih s svojim delom kupijo privatnim lastnikom. To zlo je treba odpraviti, toda to se ne bo zgodilo, dokler bodo delavci metali svoje glasove proč v prid kandidatom, ki služijo privilegijem namesto splošnemu blagru.

Vračanje v "dobre stare čase" in razmere

Od davkov v znesku poldruge milijarde, torej imajo dohodke tudi če ne obratujejo. N. pr., vodstvo korporacije General Motors je pred dobrim tednom izjavilo, da pogodba med unijo avtnih delavcev in njo več ne velja in da take kakor je bila ne bo nikdar obnovila. Z drugimi besedami, ravnatelj te največje korporacije so se odločili zbiti unijo s tem, da delavce izstradajo. Ob enem jim pripovedujejo, da so delavci v desetih tednih stavke izgubili na plači že okrog osemdeset milijonov dolarjev, ki si jih tudi z zvišanjem mezde ne bodo mogli ni-

koli nadomestiti. Da bi ugodili zahtevi za 30 odstotkov zvišanja, o tem ni pri vodstvu G. M. niti govora.

Zaradi stavke pri G. M. je v avtnem mestu zelo prizadeta tudi trgovina in kompanijska propaganda šteje trgovce proti uniji, češ, ona je kriva, da boste stržili nad 100 milijonov dolarjev manj kot pa bi, če se bi obratovanja ne prekinilo.

Predsednik Truman je skušal val stavk ustaviti ali ga saj omejiti s pomočjo takozvanih raziskovalnih odborov, ki naj bi nepristransko ugotovili, koliko kompanije lahko mezdo zvišajo

ne da bi ob enem podražile svoje produkte. Toda ravnateljstva se niti po predsednikovih željah nočejo ravnati in odklanjajo njegovo spravljaljivost.

Ze med vojno so prerokovali, da čim preneha municijska industrija, bo čas ugoden za ugenčitev industrialnih unij in s tem za nemoteno izkoriščanje delavcev ter kupičenje profitov. Ker imajo korporacije občinske uprave, policijo in sploh vse politične urade na svoji strani, je borba za unije res naporna, kakor je bila v "dobrih starih časih". Ampak to se že začetek, le uvod v borbo, ki prihaja.

me da bi ob enem podražile svoje produkte. Toda ravnateljstva se niti po predsednikovih željah nočejo ravnati in odklanjajo njegovo spravljaljivost.

Ze med vojno so prerokovali, da čim preneha municijska industrija, bo čas ugoden za ugenčitev industrialnih unij in s tem za nemoteno izkoriščanje delavcev ter kupičenje profitov. Ker imajo korporacije občinske uprave, policijo in sploh vse politične urade na svoji strani, je borba za unije res naporna, kakor je bila v "dobrih starih časih". Ampak to se že začetek, le uvod v borbo, ki prihaja.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDJO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrletni \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopijski in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Blokci na konferenci organizacije združenih narodov v Londonu

Konferenca združenih narodov v Londonu se je pričela sicer z manjšim navdušenjem kot pa pokojna liga narodov, a državni menijo, da tudi bolj realistično. Namreč, da so se iz zmot prejšnje mednarodne uredbe precej naučili.

Vendar pa so se tudi na tem zborovanju pojavile enake hibe, kakršne so pokopale pokojno ligo. Razlike na sedanji so pravzaprav še veliko večje kakor pa so bile takrat.

Ali pa morda ne — če se vzame v upoštevanje, da je bivša liga imela za enega svojih glavnih smotrov ograditi Sovjetsko unijo na vzhodu in na zapadu, da se bi nikamor ne mogla ganiti.

Ze na pripravljani konferenci v San Franciscu so ji znova zastavljali pot. V Londonu spet tako — dasi veliko tudi po krivdi nerodnih potez svetovskih diplomatov. Zabili so si v glavo, da snujeta anglo-ameriški blok proti nji nov "cordon sanitaire" pa jima priliva olje na ogenj. Ne namenoma, ampak v bojzani pred njim.

Ko se je šlo za izvolitev glavnega tajnika organizacije združenih narodov, so si Angleži izbrali za svojega kandidata belgijskega ministra vnanjih zadev Spaaka. Sovjetska delegacija se je odločila postaviti za kandidata norveškega ministra vnanjih zadev in ga je tudi predlagala. Oba sta laborita stare šole, torej kar se prepričanja tiče, sta oba člana delavskega gibanja. A v diplomaciji — no, to pa je kaj druga stvar.

Dasi je ameriška delegacija bila za sovjetskega kandidata, je angleški zmagal s par glasovi večine.

Tako je bila črta potegnjena in sovjetski blok je znova zasumil, da se pletejo intrige proti njemu, oziroma po življenju USSR. Arabski blok se je ob tej priliki pohvalil, da je s svojimi petimi glasovi premagal sovjetsko in ameriško skupino v prid Angležev.

Ampak Arabci jutri lahko prav tako naglo presedljajo v "sovjetski blok". Posebno sedaj, ko se toliko intrigira zaradi židovskega problema in Palestine.

Predsednik eksekutive angleške delavske stranke Harold Laski sviri Anglijo, naj ne zaide v protisovjetsko omrežje. Dasi on ni komunist — le laborit, o sebi pravi, da je mednarodni socialist z vero v demokracijo — vendar razume, da ako hoče delavska stranka naprej, ne sme zaiti z zarotniško zvezo proti Rusiji. Ako hoče uvesti socializem v Anglijo, si ustvariti sodelovanje v Indiji in si pomagati kjerkoli na svetu po demokratičnih, socialističnih metodah, mora dati slovo kapitalizmu in kapitalizmom kjerkoli na svetu, bodisi z domačim in še posebno s plutokracijo Zed. držav.

Laski je dejal, da skuša torijska (Churchillova) stranka pognati delavsko stranko v odločitev med Zed. državami in Sovjetsko unijo. Ali si za eno, ali za drugo, je stališče torijev, kajti z obema ne moreš biti.

To ni res, pravi Laski. Anglija je lahko vzajemno z Zed. državami v vsem, kar utegne koristiti Zed. državam in občestvu Velike Britanije, in ob enem v najožjem sodelovanju s Sovjetsko zvezo.

Res, da se interesi imperialistične Anglije z Unijo sovjetskih socialističnih republik jako križajo, a so premostljivi, ako jih hočeeta vladi v Londonu in v Moskvi usoglasiti s stališča mednarodnega socializma. To je glavno. In čim se odločita za tako sodelovanje, pa bo svetovni mir zagotovljen in pa tudi pot v socializem ne bo nič več toliko ovirana kakor je bila doslej.

Kmečke reforme v deželah, ki so pod pokroviteljstvom Sovjetske unije

Ena prvih brig v deželah, ki jih je okupirala sovjetska armada, je bila zemljiška reforma. V Prusiji in v ostalem delu Nemčije, ki je pod rusko okupacijo, je bila zemlja veleposestnikom vzeta in razdeljena med dninarje in kajzarje.

Enako na Poljskem, na Madžarskem in v Čehoslovaškem. In kajpada v Jugoslaviji.

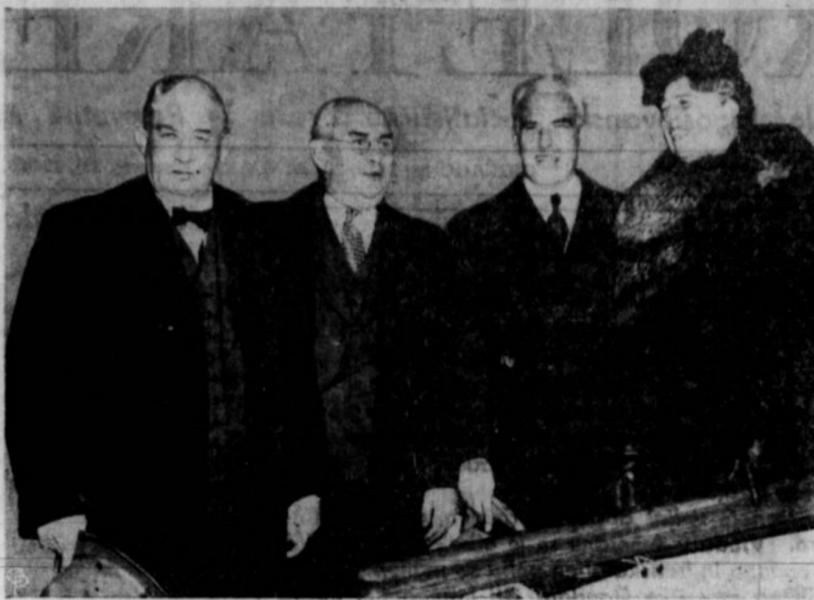
V Srbiji sami ni bilo veleposestev toliko, da bi pomenila kak poseben socialen problem za kmete, a bilo jih je na Hrvaškem in tudi v Sloveniji precej — večinoma v cerkveni posesti.

Pastirsko pismo jugoslovanskih škofov, spuščeno v svetovno javnost lansko jesen, je bilo iznorito baš zato, ker je cerkev na Hrvaškem, v Sloveniji, v Bosni in Hercegovini, izgubila lastninsko pravico do njiv in travnikov, gozdov in gospodarskih poslopij. Sedanja jugoslovanska vlada jim je pustila le toliko zemlje, kolikor jo duhovniki in menihi morejo sami obdelovati in se preživljati ob nji.

V Vatikanu se počutijo zaradi teh razdelitev silno nesrečnim, a so menda uvideli, da Zed. države in Anglija ne bodo šle v vojno proti Rusiji v bran cerkvene imovine, pa so se lotili nove taktike — z imenovanjem novih kardinalov v Severni in Južni Ameriki snovati novo politično moč in pa dohodke iz teh krajev v nadomestilo za one, ki jih iz evropskih dežel nič več ne bo.

Velikanska samostanska in škofijska posestva v Sloveniji je sedanja vlada zaplenila in jih dala tistim, ki orjejo, sejejo in so doslej želi za druge, v bodoče pa bodo zase.

Pri rokah imamo besedilo o kmečki reformi na Slovenskem,

AMERIŠKA DELEGACIJA ima v novo osnovani organizaciji združenih narodov, ki zboruje v Londonu, važno vlogo. To je dobro za nas in za ves svet, kot bi bilo dobro za ligo narodov, če ji bi ne pokazali takrat hrbta in jo zavrgli. Na sliki so vodilni člani naše delegacije senator Connally, senator Vandenberg, Edward Stettinius Jr., in Eleanor Roosevelt.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Trkanje na vrata...

Sprejem Argentine v krog Združenih narodov je povzročil že mnogo glavobola, in par se jih je z hudo zardelimi uhlji takoj nato umaknilo s svojih stolcev. Je pač še več takih bolj ali manj iskrenih, a na žalost slabo poučenih gorečnejev in še več takih, ki so bodisi fanatično zaslepljeni, ali pa toliko stremuški, da jih ni sram zavedoma prodajati in širiti svojo pristransko politično robo pod znakom širokogrudnosti in človečnosti.

In če bi šlo po želji teh, bi zgoraj imenovana družina imela že več članov, pa tudi več, morda še resnih preprirov, ki bi utegnili voditi do usodnih razprtij.

Dvigajo se glasovi zlasti v prilog nevtalnih narodov. Ti so skozj vsoto do dolgotrajno strašno borbo — nele stali ob strani, ampak so se nekateri od njih na račun prelite krvi zaveznikov okoristili in opomogli. Ne vem po kakšnem pravu bi torej smeli glasovati in soodločati o usodi te ali one od vojne razdrapanke, skoro uničene dežele? Po kakšnem pravu bi smeli soodločati o usodi narodov, ki so se po nepopisnih naporih komaj komaj še rešili iz modernega pekla, katerega so ti 'nedolžni nevtalni' narodi z delom svojih rok in glav pomagali pridno kuriti? In kolikor se njih tiče, bi ga pridno pomagali kuriti še danes. Kajti s tem delom so si služili svoj kruh. Ampak tega njihovega kruha se je poleg potnih srag držala tudi kri; srage so bile njihove — a čigava je bila kri?

Kri, to je bila cena za njihovo nevtalnost. In cena je bila vi-

soka. Plačali so jo pa tisti, ki so se borili za svoje odrešenje.

Ne dolgo tega se je dvignil nekdo za Švedsko. Da ga ni razloga, je piskal, zakaj bi ta skoz in skoz demokratični narod ne sprejeli v organizacijo Združenih narodov. Navzlic svoje nevtalnosti da so Švedski veliko trpeli. Morali so biti oboženi in pripravljani za vsak slučaj, in v boj primorani bi se bili — to se razume — postavili na stran zaveznikov. Saj je njihovo srce zmerom le zanje utripalo in le razmere so jih prisilile, da so ostali z Nemci v trgovskih zvezah... Kakšne in kolikšnega obsega so bile te zveze, tega seveda ni povedal.

Objasnjal pa jih je Joachim Jeosten v marčni izdaji 'International Digesta' in sicer pod pomembnim naslovom: "Sweden: Arsenal of World War III". Sodim, da je člankar Norvežan, ali Danec ter kot tak Švedom ne baš prijazen. Toda zadnjim bo vendale težko razložiti, komu so služile velikanske tovarne in orožarne, deloma švedske, deloma nemške na švedskih tleh zgrajene. Stare in nove, mnoge postavljene med vojno na skritih gozdnatih krajih, vse so delale do zadnjega s polno paro. Težko bo razložiti, kam so se pomikale dolge kače vlakov, polnih vojnega orožja in streliva...

Svoje tipalke je zgibala tudi Portugalska, češ, mar ni ona tvegala veliko, ko je dala svoje Azorske otoke zaveznikom na razpolago? In mar ni ona takorekoč mati Brazilije? Da, da. Toda ima ta portugalska majka za svojim hrbtom politično grdo zamaščeno malho, ki smrdi, ko je še zadržana, nikar če pride

objavljeno v "Mladini" lanskega 31. avgusta, ki pravi o novi dobi za slovenskega kmeta med drugim sledeče:

"Zakon o agrarni reformi in kolonizaciji bo rešil vprašanje, ki ga kraljevska Jugoslavija ni mogla rešiti desetletja. Po tem zakonu bo dobil zemljo tisti, ki jo obdeluje — to je kmet. Kmet se je boril za resnično ljudsko državo, ki mu bo dala njegove pravice, ki mu bo dala zemljo in omogočila znošno življenje. Ta zakon je dokazal, da kmet sedaj ne bo prevaran, kakor je bil velikokrat v predvojnem času.

S tem zakonom bodo odvzeta zemljiška posestva, ki jih imajo v posesti cerkve, samostani, razne verske organizacije. Vsa ta posestva so odvzeta brez vsakega odplačila. Nadalje bo odvzet višek zemlje posestnikom, ki jo imajo preveč in onim, ki imajo zemljo pa se ne ukvarjajo z obdelavo zemlje in ni njihov poklic poljedelstvo. Ravno tako bodo odvzeta vsa posestva, ki so ostala brez lastnika in pravega naslednika. Nadalje se odvzame vsa posestva in vsa imetja državljanom nemškega rajha in osebam nemške narodnosti, kakor tudi vsa imovina, ki je zaplenjena po odloku AVNOJA iz novembra 1944. Zemljo dobijo v prvi vrsti poljedelci — borci NOV in POJ in invalidi iz NO borbe.

Ta zakon je zadel vse izkoriščevalce, vse tiste, ki so živeli na račun delavnega kmetijskega ljudstva. Sedaj bo lastnik zemlje tisti, ki jo obdeluje, ne pa veleposestnik, ki je dajal najemnikom drobtinice, jih pustil stradati itd., sam pa je iz dela najemnikov in dninarjev služil milijonske vsote. Kmet — sedaj lastnik zemlje bo svojo zemljo raje obdeloval in bo dvignil produkcijo na svoji zemlji. Kmet danes čuti, da je današnja država njegova država. Te pravice mu je dala ljudska oblast, nova država, za katero se je boril, za katero je mnogokrat žrtvoval vse svoje premoženje. Nova Jugoslavija kmeta ne bo razočarala."

Od kar je bilo gornje prvič objavljeno, so se objubljenе kmečke reforme na Slovenskem že izvršile. In vrh tega tudi industrialne. Slovenija je sedaj prvič v zgodovini posest naroda, ki živi in dela v nji.

na dan vse, kar je v nji. Treba je pomisliti, da so se za sivim plaščem nevtalnosti gnezdili spletkarji in vohuni ter so imeli svoje mreže razpeljane po vsem svetu.

Tudi Italija si je že našla apostole, ki trkajo na vrata Združenih narodov. Kajti je bila Italija od fašistov grdo potegnjena... S staro rimsko-pagansko, in z novo, skoro dvatisočletno krščansko kulturo prepojena — pa se ji naj vstop med Združene narode odreče? Opustošeni kraji po Grčiji in Jugoslaviji, porušene vasi, požgani domovi in grobovi — vse to je bilo le duševno delo... In mar ni tudi nje same potegnili v revščino in stramotje?

Njen ponos je ranjen. V Versaju je bila ena od velike četvorice! Pozabi se naj, kar je bilo vmes, saj si je lepo poslinila lase in kaj je treba več. Da bi brižni njeni apostoli vzeli v roke štrigelj, namesto da jo božajo in ji dajejo potuho, pa ji izpod poslinjenih las izgrebli fašistične grinte, to jim ni na misel ne pride. Kajti je v Italiji Rim, in v Rimu Vatikan, ki je prav od teh grint dobil svojo samostojnost...

VSI NA SHOD V PITTSBURGH!

Pittsburgh, Pa. — V nedeljo 27. januarja bo v Slovenskem domu na 57. cesti in Butler St. v tem mestu velih shod v pomoč Sloveniji, na katerem bo glavni govornik dr. Slavko Zore, član jugoslovanskega poslanstva v Washingtonu.

Poleg njega nastopi več drugih govornikov, med njimi Joško Oven. Predvajane bodo tudi filmske slike — torej bo spored zares zanimiv. Potrudimo se vsi v zapadni Penni, da to nedeljo napolnimo Slovenski avditorij na Butlerju do zadnjega kotička. — M. R. K.

PRIDITE NA SEJO DRUŽABNEGA KLUBA SDC

Chicago, Ill. — To soboto 26. januarja se vrši letna seja Družabnega kluba Slovenski center. Na dnevnem redu bodo poročila odborov in o poslovanju in aktivnostih v minulemu letu, o načrtih za v bodoče in pa volitve odbora. Po seji bo zabava. Navzočim bo postreženo s krvavicami in zeljem. Imeli bomo tudi godbo. Vsi člani in članice so vabljeni, da se tega zborovanja gotovo udeležijo. Postrežba bo prosta.

OBČNI ZBOR SDC

Chicago, Ill. — V četrtek dne 31. januarja se bo vršila letna seja delničarjev Slovenskega delavskega centra. Na dnevnem redu so volitve v direktorij, poročila in pa sklepanje o predelavi poslopja. Potrebno je, da se te seje udeležijo vsi delničarji in pooblašenci. Ker ima klub št. 1 JSZ v tej ustanovi 164 delnic, so vsi člani in članice kluba upravičeni do zastopstva in glasovanja na seji. Torej pridite gotovo!

V prirodi so snovi in sile, katerih se človek lahko posluži. Denarja ni v prirodi. O tem je vredno razmišljati. — Ethin Kristan.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Menda ga ni človeka, kateri bi danes trdil, da ni naša industrialna stavba v zelo resnem in kritičnem stanju. Seveda, mnenja so različna, ali eno je gotovo — nekaj se mora ukreniti in to v zelo kratkem času. Kongres, ki je zopet v zasedanju ima glede stavk svoje mnenje, seve zelo naklonjeno delodajalcem in v škodo delavcev. Dalje je tu takozvano "javno mnenje" splošne publike, o kateri buržvazno časopisje vedno gode, da je odločno proti stavkarjem.

Kajpada, so izjeme tudi med njimi, ali redko, zelo redko dobiš pametno, pošteno besedo izpregovorjeno v prid zahtev delavcev. Mesto tega gledaš v našem meščanskem časopisju lahko vsak dan velikanske celostranske oglase raznih veleindustrijskih podjetij, katere v kričavem stavku ponavljajo že stokrat ponovljene neresnice, kako so oni v pravem in pa delavske unije v nepravem tēr kako tirajo iste ves naš ameriški sistem v — socializem. Ali vse to še ni dovolj. Moskva ima zopet svoje grešne prste zraven. Kaj pa je po njih mnenju CIO? Komunistem — in nič drugega. Ergo — Moskva! To je logika, katero ponavlja krmelova Tribuna, in je odprto mnenje raznih senatorjev doli z juga. Nič se ne omenja ogromnih profitov, katere so želi patriotični veleindustrialski med vojno, dočim je moral delavstvo ostati pri plačah, katere so jim bile zamrznjene. Vprašanje nastane, kdo je žrtvoval več za zmago in poraz fašizma, ali delavstvo, katero je ostalo pri svojih odmerjenih plačah, kljub že takrat naraščajoči draginji — ali velike korporacije, katere niso storile ničesar, če ni prineslo milijone profita?

General Motors

To je avtonomna država v državi, saj tako izgleda zadnje čase. Na predsednika Trumana namig naj pokaže svoje knjige freiskovalnemu odboru, je bil njih arogant odgovor — Ne! Avtomobilska unija je sprejela predloženi nasvet odbora za proučevanje faktov, kateri sugerira sedemnajst in pol odstotka poviška, kar je proti unijski zahtevi trideset odstotkov v resnici velik kompromis. Čogovor, motogotev pri General Motors je bil zopet — NE! Zakaj se niso hoteli javnosti kazati za take kot so — je umevno. S tem bi potrdili to kar stavkujoče delavstvo trdi, da lahko zvišajo plače trideset odstotkov brez da zvišajo cene odjemalcem. In pa, da bodo kljub temu imeli več dobička kot so ga imeli leta 1939. George Soule je v reviji New Republic objavil par člankov pod imenom "Profits by the Billion", v katerih dokazuje s številkami in fakti, da lahko zvišajo plače in kljub temu bo njih profit pri polni produkciji štirikrat tako velik kot je bil v najboljšem predvojnem letu. In petdeset odstotkov večji kot je bil v njihovem najboljšem vojnem letu. Tu so označene ogromne številke vojnih profitov, kateri so velikanski kljub obdavčenju. Tu so omenjene železnice, zveze raznih kemičnih industrij, General Electric, General Motors itd. Nevštevisi malih so samo velike korporacije v vojnih letih (odračunjeno znesek delničarjem, kateri je znašal v letu 1944 \$4.5 milijona ter ogromnem obdavčenju) spravile čiste ga dohodka vsako leto čez en bilijon dolarjev. In ob zaključku vojne razpolagajo s \$4.925 milijoni. Male korporacije tu niso vštete. In če mislite, da niso bili odgovorni funkcionarji pri General Motors ter drugih korporacijah dostojno plačani, samo pogledajte tele številke: Charles E. Winson \$459.041, Ormond E. Hunt \$359.519, Albert Bradley \$350.432, John T. Smith \$306.310, Donaldson Brown \$306.310, Charles F. Kettering \$306.117. Torej ta šestorica je prejela samo v plačah in bonusih \$2.054.086 v enem letu.

Antisemitizem? ... Da — da, gotovo... Toda to gibanje bo sposobno za življenje šele takrat, ko ga kak prebrisan žid prevzame. — Roda Roda.

bo publika, kateri želi in hoče nove avtomobile, peči, refrigatorje, radije itd. na njih strani in proti stavkujočemu delavstvu; tretjič — ker je reakcionarna večina v kongresu in senatu na njih strani in komaj čaka na prillko ustvarjanja protidelavskih zakonov. Korporacije so bogate, meščansko časopisje je v večini njihova last, časa imajo tudi dovolj — saj njim nobeden ne krade trga; ta bo počakal dokler po njih mnenju delavstvo ne podleže in pridejo nazaj dobri stari časi. Za dosego tega cilja jim ni nobena demagogija prenzika.

Organizirano delavstvo, katero je politično šibko, brez večjega časopisja in skoro brez zastopstva v zbornicah, ima težak boj na rokah. Prepričan sem, da se jim ne bo posrečil ta njihov cilj. Ali nevarnost je tu, katera nas uči, da ni dovolj biti organiziran strokovno, ampak moraš imeti močno politično ozadje. In demokratska in republikanska stranka nista to ozadje. Upajmo, da bo delavstvo v tem boju to izprevidelo.

Eri nas

Velika rudniška eksplozija v Welchu, W. Va., je zahtevala spet petnajst žrtev. Imela bi lahko še strahotnejše posledice, da ni na čuden način učinek eksplozije šel kviskuo namesto po ostalih rovih, kjer je delalo več kot 252 rudarjev. Vsi so se srečno rešili. Sedaj kajpada ugibajo, kaj so bili vzroki eksplozije. Eno je gotovo — in to je, varnostne uredbe niso bile to kar bi morale biti. In kaj je človeško življenje, če si morejo družbe prihraniti par-dolarjev? Pa se še dobijo ljudje, kateri zavajajo borno plačo, ki jo dobivajo premozarji.

Tu v Chicagu še vedno iščejo morilca, kateri je na tako zverinski način razrezal malo Suzano Degner. Razpisane je tudi precej nagrade, če se kateremu posreči dobiti ali objaviti zločinca. Znaša nad \$30.000. Tujak je tudi središče velike stavke delavcev klavniške industrije. Njene posledice bomo občutili vsi. Kot izgleda bo kmalu veliko pomankanje mesa.

Naše gibanje

To pomlad bo zopet precej pridrditev sedaj ko so razmere malo bolj normalne. Med temi bo na pustno soboto dne 2. marca plesna zabava društva "Slavija" št. 1 SNPJ. To je najstarejše društvo v naši jednoti in priznati mu je treba, da je tudi zelo napredno. Na to veselico, katere podrobnosti bodo nazpanjene prihodnjic, vabimo vse naše člane in prijatelje. Istotako bo imela prireditve v bližnji bodočnosti postojanka št. 25 SAN-Sa, na zapadni strani. Tudi tukaj bo zelo zanimiv spored, o katerem bomo v kratkem več poročali.

Antisemitizem? ... Da — da, gotovo... Toda to gibanje bo sposobno za življenje šele takrat, ko ga kak prebrisan žid prevzame. — Roda Roda.

Tole mi ne gre v glavo?

Ako smo res tako demokratična dežela kakor poudarjamo, le kako to, da padajo policijski kolčki vedno le po stavkarjih, nikoli pa ne po delodajalcih, ki stavke povzročajo, to mi nikakor ne gre v glavo!

PRIPOVEDNI DEL

ANGELO CERKVENIK:

Atentator

(Nadaljevanje)

Sesedel se je na divan in si venomer zatrjeval, da je norec, da nihče ne ve, ker nihče vedeti ne more. Kako morem biti vendar tako bedast? Ali je res, da se vprav mi, ki smo suščivi, tako bojimo za življenje...

Ne, ne! Le trpljenja se bojimo. Da, toda pogledal me je vendarle... in nasmešnil se je!

Zopet je pogledal na uro, zopet je pričel dirjati po sobi.

Po ulici so hitele v kožuhe zavite dame in se ljubko nasmihtale. Neka po vidu znana mu gospa je vodila na vrvič krasnega ruskega barvoja... Takšna čudovita žival! Kako se mu lesketa dolga svilena dlaka na hrbtu. Kako elegantno stopa... O, in ta ženska ga je uklenila v verižico... V tistem hipu je pridrel mimo avtomobil in preden se je pes utegnil umakniti, mu je kolo presekalo truplo na dvoje...

Kri je brizgnila in oskrpila bližnje pasante, avtomobil se je ustavil, dama je jokala, brisala si solze in nekaj kričala, šofer je nervozno gestikuliral. V hipu se je nabrala okoli mrtvega psa gruča radovednežev. Policaj, tisti v paradi, je vzel v roke notes in beležil...

Varjačič je kriknil v svojem srcu in si zakril oči z rokami.

"O, te zverine! Takšno čudovito žival so povozili... te zverine, zverine!"

Najraje bi se bil zjokal. Jok, težak kakor svinčena kepa, mu je obstal nekje v glavi.

Vse njegove misli so v blaznem tekmovalju dirjale po obširnih, brezkrainih prostorninah... In vendar so bile vse te misli razbite, odkrhane, drobci... tam pol trupa, tam okrvavljena glava, nenadna eksplozija, kri... dama z jokajočim obrazom, policaj, gruča radovednežev...

V roki, ki jo je z neko brezumno silovitostjo tlačil v žep, je do bolesti stiskal železno kroglo.

"Moram ga, moram ga..." je sikal skozi zobe.

Pogledal je še enkrat ministrovo sliko, da bi si njegov obraz dobro vtisnil v spomin. Zagledal se je v nekaj, kar se je nepričakovano pojavilo v sobi... on je, on... potegnil je iz žepa bombo, zavihljal — in podoba je izginila...

Pomencal si je z roko oči... Ali norim?

Ven, ven!

Oblekel si je sukno, previdno vložil v zunanji žep samokres in bombo in zdiral na cesto, a mesto da bi se bil podal proti postaji, se je napotil vprav v nasprotno smer, kajti na oglu je stal stražnik. Dozdevalo se mu je celo, da gleda za njim, da, da mu celo sledi...

Ni se upal ozreti.

Ali niso mogoče razpisali nagrade na njegovo glavo?

Ceprav je bilo mrzlo, ga je oblival pot in srce mu je močno udarjalo. Sele ko je stopil iz predmestnih ulic na polje, se je umiril...

Pogledal je na uro. Samo še pol ure... Zakasnil bo...

Zopet se je zagnal kakor mlado, nerazborito živinče v tek mimo reke, ne da bi bil o čem premišljeval. Vedel je le, da mora biti ob enajstih na postaji. Pred postajo je ugledal na levi strani Silo, na desni pa Krošlja. Z leve strani so pravkar prihajali v dvostopih stražniki. Bilo jih je kakšnih trideset. Vsi so bili v paradnih uniformah, vsem so se lesketale po dve vrsti polzračnih gumbov. Pred postajo je stalo mnogo avtomobilov.

Sila je pristopil k njemu in mu pošepetal:

"Le nikar tako nerodno! Zakaj si tako rdeč? Hladnokrvnost, hladnokrvnost!"

Varjačič ni nič odgovoril, vzel je peronsko vstopnico, ki mu jo je bil kupil Sila, in nekako mehanično stopil mimo vratarja v notranjost poslopja in slednjič na peron.

Klobuk je potisnil na čelo, roke je krčevito tlačil v žep.

Mimo je prišel njegov nekdanji sošolec Segula, zdaj prometni uradnik.

"Servus, Varjačič, ali me ne vidiš? Hudiča, kakšen pa si? Saj menda vendar ne nameravaš streljati?" je dejal s porogljivim glasom in se zbadljivo smehljaj.

"Naj te vrag...", je zamrmral Varjačič in mu obrnil hrbet.

Zunaj, pred tirom, po katerem običajno privozi brzovlak pred postajo, se je zbrala večja skupina častnikov in ravnateljev raznih občekoristnih državnih in tudi privatnih ustanov, večja kopica odličnih zastopnikov javnih oblasti, poleg tega pa tudi nekaj manjvrednega občinstva, ki se je iz bogve kakšnih razlogov nateplo semkaj.

Med oficirji je stalo nekoliko močnih in lepo raščenih mož. Varjačiču je postalo neprijetno ob pogledu na te ljudi. Opazil je tudi, ceprav se ni niti enkrat ozrl, da mu venomer sledi nekakšno človeče, ki ga tako očitno zasleduje, da je izključen vsak dvom: detektiv je.

Zdi se mu, da je majhen, da ima droban obraz, prav neznamen nos, a pogledati se ga ni upal.

Ali ni možakar celo pristopil k nekemu mlademu policijskemu oficirju, ki je imel temne brčice in prav neokusne kotle? Ni se upal ozreti v tisto

smer. Noge so se mu tresle, po telesu ga je spreletavala neprijetna vročina, ki mu je povzročala čudno slabenje želodca... Pred očmi se mu je jelo megličiti... Vsak trenutek se je zaustavljajal in lovil sapo. Pred seboj je uzrl damo, ki je držala v roki velik šopek vrtnic in nageljčkov.

Bogve, kako drago je to zdajle, v tem zimskem času, je pomislil. Ali bo še utegnila dati mu te prekrasne cvetlice? Če mu bo ponudila takoj, ko bo izstopil iz voza, se bo mogoče utegnil naslajati z opojnim vonjem vrtnic in s čudovito lepoto klinčkov, če pa ne... A sam Bog ve, če se ministri sploh kdaj opajajo in vesele... Ali se sploh zanimajo za takšne prismojene dame? Saj se najbrže venomer tresejo in boje, da bi z desne ali leve ne priletela bomba ali kaj bombi podobnega.

(Konec prihodnjic.)

PISMO IZ STAREGA KRAJA

Detroit, Mich. — Rudolf Potočnik je prejel od svojega brata sledeče pismo (datirano 5. XII. 45):

Zelo sem se razveselil tvoje pisma ter ti takoj odgovorim. Držim se še vedno največ v Rovtjih, ker še nimam prave namestitve, katero upam dobiti pri ministrstvu za trgovino in sicer pri odseku za turizem. Razmere pa so zdaj še premalo urejene in vsi hoteli zasedeni še po vojaštvu ter se bo pričelo s praviim delom v tej panogi šele proti pomladi; ravno zdaj se demobilizira čez 200.000 vojakov. Pokojino dobivam redno ter jo je nova vlada s 1. jan. 1946 še izdatno povišala. Veliko hodim okoli po Gorenjski, da zbiram podatke in material za novo turistično sezono. Pri tem sem si poškvaril nogo tako, da za enkrat ne morem iz hiše. Prejšnji teden sem si ogledal tudi Dražgoše in Jamnik. Izgleda res obupno. Zdaj delajo barake, da bodo imeli ljudje vsaj čez zimostreho. Tudi novo cesto in električno napeljujejo. Dela se povsod res veliko, samo materiala primanjkuje povsod, za delavce pa se uporablja večinoma nemške ujetnike; naj sami popravijo, kar so porušili.

Najprej naj ti poročam, kar sem zvedel o Pavletovih iz Jamnika, kar si me prosil. I. Mihela je bila poročena v Gorjah. Njen mož je bil ustreljen v Gorjah kot talec od Nemcev. Ona je bila izseljena v Nemčijo z dvema otrokoma, pa se je spet vrnila z otroci vred. Mislim, da je zdaj spet v Gorjah.

2. Milka, oca in mati so dobro živeli in Jamniku ter so vedno podpirali partizane. Nemci so jim vse izropali, požgali in tudi temelje hiše in gospodarskih poslopij popolnoma porušili. Odpeljali so jih v najhujše nemško taborišče Dachau. Milka in mati so tam umrli, očeta so grozno mučili, pa ni prenesel mučenja, ter pravijo, da je pri tem precej izdal. Po vojni se je vrnil iz Nemčije ter živi zdaj v Kropi pri sestri Katri.

3. Matevž se je tudi vrnil iz Dachaua, njegova žena pa je umrla v Dachauu. Živi zdaj, drugih poročen v Ribnem pri Bledu.

Najhujši izdajalec iz Jamnika je bil Resmanov Matevž. On je peljal nemške čete za hrbet naših partizanov, nakar so porušili vse Dražgoše, 42 ljudi, ki niso takoj zbežali, pobili, deloma žive pometali v ogenj. Tudi Jamničane je vse on izdal ter je kriv, da je bil Jamnik uničen in izseljen. Pozneje je pobegnil z Nemci. Tudi Lenartovega Janeza iz Kolomberta, ki si ga gotovo poznal, je on izdal kot podpornika partizanov, nakar so ga potem domači belogardisti pred hišo ubili.

Jamničani so razen tega še umrli v Dachauu: Pstotar (gotstilničar), mežnar in Urbančev Polde. Vrnili pa so se — seveda na pol živi: Klabovs, Pstotarjev sin, Urbančev Srečko in Mohorjev Lojze. Toliko o Jamniku.

Pišoš, da zbirajo gotovi ljudje v Ameriki prispevke in material za jugoslovanske "begunce". Kdor ima kaj vpliva v Ameriki, naj razskrta pred ameriškimi javnostmi te domače izdajalce.

ZLOČINCI zagrene življenje mnogim povsem nedolžnim ljudem, zato, ker so vsled okoliščin osumljeni in morajo v policijsko mučnico. Gornje sta Mr. in Mrs. James Degnan, kateremu je žival v človeški podobi ugrabila ponoči šestletnega otroka, ga razrezala v kose in razmetala v odvodnem kanalu.

Oni so krivi nešteti gorja svojega naroda, oni so krivi tisočih žrtev, mučenja, internacij, izselitev, rušenja celih pokrajin in sto in sto drugih hudodelstev. Oni so se borili več let z orožjem in judeževimi groši, ki jih jim je dajal okupator, proti svojim bratom. Tik predno so planili domači partizanski osvobodilni borci iz hribov in gozdov, da preneajo še zadnje ostanke krutege okupatorja, ki je štiri leta pil kri in izmozgaval ubogi, mali slovenski narod, je ta gadja zalega izdajalska divjala kot razkačene zveri ter v slepi jezi nad bližajočim se propadom jezuitskega klerikalizma morila in požigala vse, kar jim je prišlo pod roko, potem pa so se te zveri v človeški podobi pohlevno pridružili zadnjim nemškim četam v nadi, da jih bo njihovo zadnje upanje — Anglež, z odprtimi rokami sprejel v svojo zaščito. Zdaj pa hinavsko zavijajo oči ter tožijo pred svetovno javnostjo o krivici, ki se jim godi, češ, da so branili samo vero, da niso storili nikomur nič žalega ter moledujejo za pomoč in zaščito pred krivičnimi brati, ki so s krepko slovensko pestjo vrgli zverinskega okupatorja iz domače zemlje ter ob enem pomedi vse pleve in smeti domačega rodu čez slovenski prag. Vsak se lahko vrne domov in veliko se jih je že vrnilo in nikomur se ni skrivil las, če se mu ne dokaže kako hudodelstvo. Tisti pa, ki si ne upajo domov, pa se zavedajo, da imajo preveč krvave roke, da bi mogli pogledati bratom v oči. Te pa izženite v braziljanske džungle med divje zveri — njim enake in tem naj pridigujejo vero katoliškega usmiljenja, kakršnega so oni kazali proti svojim bratom. Morda bodo našli med divjimi zverinami več razumevanja za njihov praktični katolicizem.

Pravijo, da so zavezniki določili sedem držav, med njimi tudi štiri ameriške, kjer se lahko naselijo ti naši in tudi ostali reakcionarni begunci raznih evropskih držav. Skrbi ti in vsi ostali pošteni ameriškani Slovenci, vsak v svojem območju, da doživijo pri vas tak sprejem, kot ga zaslužijo za njihovo izdajstvo. Pojasnite v ameriškem časopisu javnosti pomen najhujše in najkrutejše osvobodilne borbe, ki jo je kdaj izvojeval naš mali a zdravi slovenski narod, da je končno obračunal s pomočjo, mogočih zaveznikov, posebno pa s pomočjo velikega ruskega brata ne samo z najhujšim in najkrutejšim tlačiteljem in zverinskim nasilnežem, temveč se otrsela ob enem največjega zla, ki je oviral skozi stotletja napredek slovenskega naroda — jezuitskega klerikalizma. Pojasnite Amerikancem žalostno, hinavsko in bratomorno vlogo, ki so jo pri tem herojskem boju igrali ti "ubogi, preganjani begunci" svojim škofom Rož-

manom na čelu, ki je tudi pobegnil s svojimi garjavimi ovčicami čez mejo, da zdaj pridiguje križarsko vojno po vsem katoliškem svetu zoper "brezbožno, komunistično Jugoslavijo."

Doma so jim vsi jugoslovanski narodi že dali krepak odgovor z volitvami 11. nov. — sami pa pozabijo, da so vedno pridigali:

"Ljudska volja je božji glas."

Vinko Potočnik.

ROKUS-POKUS ALI SPREMINJANJE PREPRIČANJA

Cleveland, O. — Cital sem v našem listu "Proletarcu", kako se nekdanji komunist Liston M. Oak spremenil iz komunista potom rokusa pokusa v menda socialdemokrata ali socialist, socialističnega "New Leadra", kot upravnik lista. Za mene to ni nič novega, ko se komunist spreminja kakor vreme. Saj so nam znani kar po vrsti. Bolj čudno pa je, ko se socialisti, ki so se branili pred komunisti, kakor se brani berač mraza, spreminili v komuniste, ali saj lahko rečemo, da igrajo komunistično taktiko na svoje "harfe".

In ti takozvani sodruzi, ki so se enkrat smatrali boritelji za svobodo govora in tiska, ki je zapadeno v demokraciji, sedaj zabranjujejo svobodno izražanje v tisku, ki je pod njihovim področju. Nam pa poročajo, da so nastale spremembe. Res da so, in tudi vreme se spreminja kakor tudi načela nekaterih boriteljev svobodnega izražanja, ki ga preprečijo vsem onim, ki ne brenkajo po njih okusu na taktiko njih strun. S tem enkrat odstranijo dobre ljudi od dela. Potem jih pa kličejo nazaj v svoje vrste, in če se ne prigrisajo, se jokajo za njimi. To ni taktičen boj za ohraniti dobrega odjemalca, in žih bi se šli taki delavski boritelji malo poučiti k praktičnim trgovcem, ki skušajo pri najboljši volji obdržati dobrega odjemalca. Ni čudno, da delavstvo nazaduje mesto napreduje, in to je tudi pri našem narodu tu v Zedinjenih državah.

Nam ni treba vedno kazati samo kapitalistov, da so oni vsega krivi. Oh, da narodnjaki so jim čisto podobni, in v mislih imam narodnjake vseh narodov. Tudi ti so krivi krvavih vojn.

Frank Barbič.

Izmišljotine o "močni četniški armadi" v jugoslovanskem gorovju

Poročilo, da ima gen. Draža Mihajlovič "od 60 do 70 tisoč mož močno armado, ki je lojalna kralju Petru in tabori v gorovju južno od Belgrada v upanju, da uprizoni pomladno revolucijo, ki bo strmoglavila Titovo jugoslovansko republiko," je navadna bedastoča, pravi M. W. Fodor v dnevniku Chicago Sun.

Zadevno poročilo o četniški "armadi" je bilo objavljeno v ameriškem vojaškem listu Stars and Stripes, ki izhaja v južni Nemčiji. Fodor, poročevalec omenjenega čikaškega dnevnika v južni Evropi, piše, da je tisto poročilo vrgel v svet neki Arthur Noyes, ki je baje obiskal četniško gnezdo, ni pa videl Mihajloviča.

Fodor pravi, da četudi se dotična vest o "močni četniški armadi" glasi senzacionalno, lahko z gotovostjo pove, da je zelo pretirana. Noyes je baje bil 10 dni v Jugoslaviji in vsled tega ne more imeti nobenega pojma o tamkajšnjem položaju.

Dalje piše Fodor, da vsi tujezemski poročevalci, ki so se že večkrat mudili v južni Srbiji in Bosni, vedo, da se številno Mihajlovičevih simpatičarjev skriva v gozdovih Sumadije, ki je srce tega ozemlja. Ampak to število se lahko označi na par sto ali morda na par tisoč, nikakor pa ne desetstisočev, kakor je poročal Noyes.

Poročevalec Fodor je potoval po Jugoslaviji tik pred volitvami in oblasti so ga svarile, da se ostanki Mihajlovičevih četnikov skrivajo v hribih nad Gornjim Milanovcem, 65 milj južno od Belgrada. Par sto četnikov se skriva v gozdovih nad Kraljevcem, severozapadno od Valjeva, ki ponoči napadajo potnike in ropajo.

Fodor pravi, da taki izpadi niso nič novega za dotične balkanske kraje, zlasti ne za povojne razmere. Že od nekaj so se dogajale na Balkanu take eskapade, kajti vsak zmogovalec v preteklosti ni dal premaganemu druge alternative, kot da se je skrnil v gorovju in od tam napadal.

Ta tradicija je zelo stara tamkaj. Ustanovitelj Karadžordževićve dinastije, Crni Jurij, je bežal v hribe, da se je skrnil pred jezo turških zavojevalcev, in iz tega osebnega boja se je razvil poznejše srbsko osvobodilno gibanje v 19. stoletju, piše Fodor, ki dobro pozna balkansko zgodovino.

Očividno je, da je ameriški vojaški poročevalec Noyes nase-

del četniški propagandi na svojem desetdnevem obisku Jugoslavije, oziroma na obisku četniškega skrivališča.

Ze dejstvo samo, da je lahko prišel v četniško gnezdo, je dokaz, da je šel tja z namenom, da sporoči svetu "senzacionalno vest" o močni četniški armadi v srbskih gorah. Kako je Noyes prišel tja, z letalom ali peš, vest ne omenja. Vsekakor je bil obisk del propagandnega aparata, ki ga vodi propadla jugoslovanska čaršija v inozemstvu s pomočjo gotovih zavezniških interesov. Ti interesi, poleg interesov Vatikana, si na vse načine prizadevajo, da bi mlado jugoslovansko republiko uničili.

Da ne bodo uničili, so porok za to jugoslovanski narodi, ki so znali streti tujega in domačega sovražnika in bodo gotovo znali čuvati svoje težko pridobitve. Titova vlada se dobro zaveda propagande, ki jo širi Vatikan z namenom, da bi prišli nazaj izdajalci naroda in vzpostavili čaršijsko ter klerofašistično tiranijo. Izdajalci so zgubili igro takrat, ko so se prodali Hitlerju. Kakor Hitlerju, je odklenalo tudi njim!

NAVODILA GLEDE POŠILJANJA DENARJA V JUGOSLAVIJO

Izseljeniški komisar Strahinja Maletič je nam poslal v obljavo navodila, kako je najboljša pošiljati denar v Jugoslavijo, da bo transakcija vestno izvršena.

Njegovo pismo se glasi:

Jugoslovanski izseljenci v Zedinjenih državah, ki pošiljajo denar v Jugoslavijo dajemo na znanje, da je najvarnejše poslati denar s posredovanjem sledečih ameriških bank in njihovih filijalk: Federal Reserve Bank of New York, Irving Trust Company of New York, Chase National Bank of New York, Bank of Montreal, New York in Guarantee Trust Company of New York.

Navedene banke so v poslovnih stikih z Narodno banko v Belgradu, zato je pošiljanje denarja skozi te banke najvarnejše. Vse pošiljke denarja morajo biti vložene na račun Narodne banke v Belgradu, katera potem izplača denar koristniku skozi najbližnjo pošto. Prav tako se lahko pošlje denar na račun Narodne banke skozi katerikoli jugoslovansko banko, katera bo izročila denar naslovljencu, prav tako kot pošta.

Denarja ne smete pošiljati v pisnih. Prav tako ni umestno, poslati čeke, ki jih koristnik ne bi mogel izmenjati v Jugoslaviji. Po uradnem kurzu se dobi za en dolar 50.6 dinarjev.

To naznanilo je bilo izdano v uradu jugoslovanskega izseljeniškega komisarja Strahinje Maletiča, c. o. Yugoslav Consulate General, 745 Fifth Avenue, New York, N. Y.

Strahinja Maletič, izseljeniški komisar.

Gibanje za ločitev Sicilije od Italije

Sicilija je največji otok v Sredozemskem morju. Meri 9,700 kv. milj in ima okrog 4 milijone prebivalcev. Od Italije jo loči kratka morska ožina. V Siciliji je še delujoči vulkan Etna. Najvažnejša mesta na tem otoku so Palermo, Messina in Catania. Messino je leta 1908 uničil potres in vulkan Etna ter pokopal v razvalinah 100,000 prebivalcev. Mesto se je od tedaj spet obnovilo.

Čim so v minulih vojni zavezniki Sicilijo invadirali, že se je v nji obnovilo gibanje za ločitev od Italije. Prebivalstvo tega otoka je povečini primitivno, skrajno nevedno in nepismeno. Sole za otroke navadnih ljudi so začeli uvajati šele v zadnjih par desetletjih.

Lani in tudi že letos 9. januarja so se dogodili v Siciliji veliki izgredi v boju za "neodvisnost". V Italiji "sumijo", da so za tem gibanjem Angleži, ki bi radi Sicilijo vsled njene strategične važnosti pod svojo oblast in kontrolo.

Črnci v ameriški armadi

Ob koncu vojne je bilo v ameriški armadi 695,264 črncev, 475,950 izmed njih preko morja.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172-7173

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

KLERIKALNO ZADRUŽNIŠTVO BILO V SLUŽBI OKUPATORJA

Obraznava proti lastnikom Zadrugne zveze in Zadrugne gospodarske banke

Dne 11. avgusta 1945 se je pred izrednim vojaškim sodiščem v Ljubljani vršil proces proti lastnikom Zadrugne zveze in Zadrugne gospodarske banke. (Eden glavnih funkcionarjev teh denarnih podjetij v Ljubljani je bil več let duhovnik Franc Gabrovšek, ki je po begnil v inozemstvo nekaj dni pred invazijo, danes pa vodi zakulisno borbo v imenu "Lige" za interese istih nekaterih lastnikov omenjenih podjetij, ki so z okupatorji vred pobegnili v Italijo in na Korosko. Ta sodnijski proces podajamo naši javnosti, da lahko sodi, kdo so nekateri tistih beguncev in zakaj so begunci.—Tajništvo SANSa.)

Zagovarjati so se morali sledeči odgovorni predstavniki: Remec Bogomil, gimnazijski ravnatelj v pokouju, na begu; dr. J. Basaj, ravnatelj Zadrugne zveze, na begu; dr. Karol Capuder, gimnazijski ravnatelj, v priporu; dr. Stanišlav Zitko, odvetnik, na begu; dr. Ivan Slokar, ravnatelj Zadrugne gospodarske zveze, v priporu; dr. Josip Dermastija, vladni svetnik v pokouju, na prostosti; Fr. Lesjak, knjigovodja, v priporu; dr. Jakob Mohorič, odvetnik, v priporu; Valent Zabret, dekan; Skvarča Josip, na begu; Podbevšek Jernej, župnik; Cestnik Anton, profesor v pokouju, v priporu; dr. Dominik Zvoček, odvetnik, v priporu; Ravnikar Anton, župnik; Bitnar Pavlin, dekan; Škoda Ignacij, župnik; Babnik Anton, poslovodja, v priporu; Kette Janez, župnik, na begu; Fatur Jakob, župnik; Klemenčič Janez, župnik; Klopčič Josip, župnik; Rihar Matej, dekan, v priporu; Jelenc Ivan, posestnik; Zakelj Jakob, posestnik; Osana Josip, gimnazijski ravnatelj, v priporu; Stare Miloš, odvetnik, na begu; M. Curk, stavbenik, v priporu; Ignacij Vok, veletrgovec; Mihelič Alojzij, ravnatelj; dr. Ivo Česnik, odvetnik, na begu; Zaplotnik Ignacij, katehet, na prostosti; Avsenik Ivan, industrijelec; dr. Albin Šmajd, odvetnik, na begu; Vogel Franc, tovarniški ravnatelj, v priporu; Brozovič Ivan, višji svetnik banke uprave, v priporu; Pengov Franc, profesor, na begu; dr. Vlado Valenčič, privatni uradnik, v priporu; Erce Franc, ravnatelj, v priporu.

Javni tožilec je proti imenovanim vložil obtožbo, da so v času okupacije slovenske zemlje po italijanskih in nemških vojni silah v Ljubljani brez okupatorjevega pritiska gospodarsko in finančno pomagali okupatorjem in domačim izdajalcem pri izvrševanju njihovih vojni zločinov nad narodi Jugoslavije in nad združenimi zavzniki.

1. Obdolženi so kot odgovorni predstavniki Zadrugne zveze za to zadrugo podpisali za en milijon lir italijanskih državnih vojni bondov (buoni del Tesoro), namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske;

2. Vzpostavili so poslovanje Zadrugne zveze z okupatorskimi denarnimi zavodi, zlasti z Banca d'Italia in Banca di Roma, s katerimi je bil skupni promet 22 milijonov lir.

3. Za Zadrugno zvezo so izplačali domačim političnim in vojaškim izdajalcem iz fingiranih računov preko 1.080.000 lir;

4. v lastni zgradbi na Tyršovi cesti so prepuščili osem sob informacijskemu šefu (italijanske) pokrajinske uprave in odseku izplačali 40.000 lir;

5. kot odgovorni predstavniki Zadrugne gospodarske banke in Zadrugne zveze, ki je lastnik Zadrugne gospodarske banke do 90%, so za ta zavod podpisali 10.750.000 lir italijanskih zakladnih bondov, namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske;

6. za Zadrugno gospodarsko banko so vzdržali in znatno razširili poslovanje tega zavoda z denarnimi zavodi okupatorja, da je znašal finančni promet z Banca d'Italia 33 milijonov, z Banca di Roma v Trstu pa 92 milijonov lir;

osnovali v Beogradu podružnico Zadrugne gospodarske banke ter z njo gospodarsko sodelovali z okupatorjem;

8. prevzeli so izvrševanje blagajniških in hranilnih poslov za domačo izdajalsko vojaško organizacijo in vršili blagajniške posle za okupatorja (Officierssorge der Waffen SS Trieste);

9. da bi izkazali gospodarsko uslugo okupatorju, so sklenili prodajo svojih koncernskih podjetij: Sešir, d. d., tovarna klobukov v Skofji Loki; Levant, d. d., tovarna konoplje v Baču; Sladkogorska tvornica lepenke, d. z o. z., Sladki vrh, in "Park Hotel", d. z o. z., na Bledu;

10. neposredno po okupaciji so odobrili kredit tovarni za letala "Ikarus" v Zemunu, ko je to tvornico prevzela nemška tvrtka W. n. Flugzeugwerke G. m. b. h.;

11. v imenu Zadrugne zveze in Zadrugne gospodarske banke, ki je 62% lastnik delnic podjetja Store, so to podjetje dali na razpolago in v izkoriščanje okupatorju, ker so mu dobavili skoraj celokupno produkcijo;

12. kot odgovorni predstavniki tovarne "Zmaj" v Ljubljani in "Kristal" v Mariboru in Ljubljani, so stavili to podjetje na razpolago okupatorju. Z vseh temi dejanji so torej kot narodni sovražniki izdali osvobodilni boj narodov Jugoslavije, bili v zvezi in sodelovanju z okupatorji in domačimi izdajalci, jim stavili na razpolago svoja gospodarska podjetja in tako postali vojni zločinci. Javni tožilec je predlagal pravično kazni in zaplenbo imovine Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani, tovarne zaves Stora v Ljubljani in tovarne galvaničnih elementov in elektronk Zmaj v Ljubljani.

Vojaški javni tožilec dr. Vinko Damjan je imel obširen govor, v katerem je dokumentarno dokazal vse obtožbe. Našlo se je ogromno propagandnih člankov proti osvobodilnemu gibanju, katerih avtorja sta bila dr. L. Puš, šef Rupnikove propagandne pisarne v palači na Tyršovi ulici, in pa dr. Basaj. Remic in Basaj sta bila tudi aktivna člana "šesturne belogardistične vlade" od 3. maja 1943. Zadrugna zveza je bila centralna zveza za številne zadruge v Sloveniji, ustanovljene po zamislu pokojnega Janeza Ev. Kreka, da bi koristile slovenskemu kmetu, ki naj bi se rešil izkoriščevanja špekulantov, zagotovile modernizacijo poljedelstva in gospodarski dvig kmečkega človeka. Kar je pokojni Krek sejal z najboljšimi nameni, je skupina izkoriščevalcev in egoistov izrabila v svoje namene. Ti ljudje so tudi takoj po italijanski invaziji postali prostovoljni podporniki okupatorja in ni jim bila mar svoboda in sreča lastnega naroda. Oni so osnovali belogardo in pozneje domobranke, ki so z njihovim denarjem in nemškimi orožjem ubijali slovenske fante in može, ki so odšli v gozdove v boj proti okupatorju. Ti obtoženci so iz pohlepa po udobju in gospodarskem izkoriščanju tako globoko padli, da je med njimi in narodom nastal prepad. Jasno je danes, da niso vojni zločinci samo vojaški voditelji, temveč da so še večji zločinci bančniki, ki so financirali to vojno. Podpirali so fašizem, ki je barbarsko dušil boj slovenskega naroda za svobodo. Fašizem je enkrat za vselej propadel in z njim tudi domači kvizlingi, ki morajo biti kaznovani za svoje zločine.

Javni tožilec je opozarjal sodni senat, da upošteva zlasti gorje in vso škodo, ki so jo okupatorji s pomočjo obtožencev prizadeli narodu, ter vse moralne posledice, ki so jih za slovensko ljudstvo povzročili obtoženci, ko so dejansko priznavali okupacijo in aneksijo slovenske dežele. Dejal je, da ne kliče množevanja, ker ga narodni borec ne poznajo, temveč v imenu naroda zahteva le pravično kazni, katero naj visoko sodišče izreče.

OBSODBA
Po dvehurnem posvetovanju je

sodišče razglasilo sledečo sodbo: za krive so bili spoznani in obsojeni: Bogomil Remec, dr. Jože Basaj, dr. Stanišlav Zitko in dr. Ivan Slokar na 5 let odvzema svobode s prisilnim delom, izgubo državljanjskih pravic za dobo 5 let, obenem pa Remec, Basaj in Zitko na zaplenbo celotne imovine, dr. Slokar pa na zaplenbo delnic pri gospodarskih podjetjih; dr. Capuder, Ivan Avsenik, Franc Lesjak so dobili po 3 leta prisilnega dela, izgubo državljanjskih pravic za 2 leti, Avsenik in Lesjak pa še na zaplenbo celotnega premoženja; dekan Zabret, župnik Kette in Skvarča so dobili po 2 leti zapora, z izgubo državljanjskih pravic za dve leti in zaplenbo delnic v gospodarskih podjetjih;

M. Curk, Ignacij Vok, dr. Ivo Česnik, dr. Albin Šmajd, Franc Vogel, profesor Pengov in ravnatelj Franc Erce so dobili po 14 mesecev zapora, z izgubo državljanjskih pravic za dve leti, poleg tega pa Curk na zaplenbo 75% premoženja, Vok, Česnik, Šmajd, Vogel in Pengov na zaplenbo celotne imovine.

Obtoženci dr. Dermastija, dr. Mohorič, župnik Podbevšek, župnik Škoda, Babnik, župnik Fatur, župnik Klemenčič, župnik Klopčič, dekan Rihar, Jelenc, Zakelj, Osana, Mihelič, Brozovič, dr. Valenčič in vsi ostali so bili oproščeni vsake krivde in kazni.

Hkrati je bila zaplenjena tudi vsa imovina Zadrugne gospodarske banke in Zadrugne zveze, tovarne Zmaj in vse delnice, s katerimi je Zadrugna gospodarska banka udeležena pri različnih gospodarskih podjetjih. Med obsojenimi se nahajajo v begunstvu Remec, dr. Basaj, dr. Zitko, Skvarča, župnik Kette, dr. Česnik, dr. Šmajd in profesor Pangov; med oproščenimi je na begu le Miloš Stare.

Tako je končala svoje izkoriščevalno delo ena največjih gospodarskih pijavk slovenske dežele. Svoje pristaše imajo nje nekdanji predstavniki tudi v Ameriki in ti pobirajo denarne prispevke pod firmo "Katoliške lige" za te izkoriščevalce slovenskega naroda med našimi nepoučenimi ljudmi v Ameriki. Ne bi bilo dosti razlike, če bi pobirali za Hitlerja ali Mussolinija.

Podatki iz Slov. poročevalca, 12-14/VIII.

Kako se bo Japonska preživljala?
Japonska ima na vsako kvadratno miljo približno 500 prebivalcev — enajstkrat več kot pa jih je na kv. miljo v Zed. državah. Ker pa velik del Japonske sploh ni v nobencm oziru prikladen za obljudenje, je torej "gnajeca" v tistih krajih, kjer so pogoji za preživljanje, toliko večja.

Ta velika masa ljudi na Japonskem — nad 70 milijonov jih je — ima po poraženju težak problem, kako se preživljati, kajli pred vojno si je pomagala z imperialistično politiko, to je, z izrabljanjem kitajske Formoze, Mandžurije, Koreje, Sahalina in drugih krajev, ki si jih je Japonska osvojila za svoj "življenjski prostor". S tem vprašanjem se mora ukvarjati tudi vrhovni komandant okupirane Japonske general MacArthur.

Hinavsko pravilo: "Poslušaj me, kako učim, a ne glej me, kaj delam."
Dobro pravilo: Besede mičejo, vzgledi vlečejo!

Ker predsodki niso zidani na razumu, jih je z logiko nemogoče uničiti. — Tyron Edwards.

ARE YOU IN NEED OF \$1000 - - \$2000 - - \$3000 TO AVOID THE SALE OF YOUR PROPERTY

Write or telephone
D. L. KRUEGER
111 WEST WASHINGTON STREET
Central 5225

HELP WANTED
Secure Your Future with a Steady Job
WANTED—WOMEN and GIRLS
DAY and NIGHT SHIFT — 6 P. M. to 11 P. M.

TYPISTS
FILE CLERKS
ENTRY CLERKS
LOOK-UP CLERKS
PEN ADDRESSERS
STENCIL CUTTERS
STENCIL FILERS

LIFE MAGAZINE
330 EAST 22nd STREET
WE HAVE GOOD PAYING JOBS FOR STEADY MEN
Mechanical Laborers - Machinist
Car Inspectors - Boilermakers
(See MASTER MECHANIC)
Track Laborers - Carpenters - Painters
(Apply at Road Master)
SWITCHMEN, EXPERIENCED or STUDENT SIGNAL MEN
WITH RAILROAD EXPERIENCE
(Apply at SUPERINTENDENTS OFFICE)
We Also Need Freight Handlers
(See AGENT)
BELT RAILROAD of CHICAGO
6900 SOUTH CENTRAL AVENUE

A NEW HOSPITAL INSURANCE DEAL FOR "GO-GETTERS"
WANTED
NEWSPAPER SUBSCRIPTION SALESMEN!
FULL OR PART TIME
men to offer NEW, DIFFERENT Hospital Insurance Policy in connection with newspaper subscription campaign. Easy to sell. Liberal guarantee. See Mr. Lorrigan, Mr. Hanson or Mr. Kearns, Circulation Department, 421 W. Washington Street.

The Chicago Sun
EXPERIENCED BOXSTRING MAKERS STRINGERS AND COIL NAILERS
High pay. Good working cond. Plant Benefits. Steady work
RESTO CRAFT
773 Arthington Hay. 8933
TOOL AND DIE MAKER
First class. Experienced man Also GIRLS for shipping Dept. Good Pay. 48 hrs. Week Steady
B. L. MARDER CO.
754 W Lexington

Secure your future with old established Company. We have few good openings
TOOL AND DIE MAKERS AND MACHINISTS
ILLINOIS TUBE MACH. CO.
2400 S. Ashland Ave., rear
2 MOLDERS
2 FOUNDRY HELPERS
To work on Aluminum-Casts. Good wages for beginners
ALTMAN-KOEHLER BRASS FOUNDRY
505 West Root Street

OPERATORS FOR SINGER SEWING MACHINES
NORTHWEST LEATHER GOODS CO.
711 West Lake Street

HELP WANTED
Girls! Girls! Girls!
For General Office Work
Must be neat and dependable, but actual office experience not absolutely necessary
PLEASE PHONE FOR APPOINTMENT
KEDZIE 1000

Peter Fox Brewing Company
2626 W. MONROE STREET
We Need Immediately
M-E-N - M-E-N
EXPERIENCED
DRY PROCESS ENAMELERS
Excellent Working Conditions
Call: DEARBORN 3846
or write or phone, collect
BELVIDERE VITREOUS ENAMELING CO.
BELVIDERE, ILL.

HELP WANTED
Electricians - Car Men
Boilermakers - Machinists
Apply at: MASTER MECHANICS OFFICE
448 WEST 51ST STREET
Carpenters - Painters - Track Laborers
Plumbers - Bricklayers
Apply at: 8378 VINCENNES
Signal Men
WITH RAILWAY EXPERIENCE
Apply at: Room 316, DEARBORN STATION
CHICAGO & WESTERN INDIANA R. R. CO.

WE NEED - RADIO SPEAKER WORKERS
Experienced Coil Winders - Cone Assemblers
Solderers - Speaker Testers - Punch Press Operators - Spot Welders - Grinders
Bench Hands
GOOD PAY - WONDERFUL WORKING CONDITIONS
PAID VACATIONS - PLANT CAFETERIA
QUAM NICHOLS CO.
526 EAST 33RD PLACE

GIRLS or WOMEN
LOOK FOR THE FUTURE WITH OLD ESTABLISHED CO.
WE HAVE SEVERAL OPENINGS FOR
Light Factory Workers
GOOD WORKING CONDITIONS - 44 HOUR WEEK
Starting Rate 60 Cent to 63 Cent an Hour
Depending on Type of Work Handled. - Automatic Increases
Many Other Company Advantages
ASK FOR MR. BUCK
IMPERIAL BOX CO.
1566 CARROLL AVENUE

M - E - N
Secure your future now with an old established Company with expanding piece time program
WE HAVE SEVERAL OPENINGS FOR
General Factory Workers
Starting Rate 70 Cents per Hour - Automatic Increases
Chance for Advancement - Good Working Conditions
Many Company Advantages - Ask for Mr. BUCK
IMPERIAL BOX CO.
1566 CARROLL AVENUE

GIRLS-GIRLS
To Wrap Crackers and Cookies
EXPERIENCED PACKERS: 73 cents; BEGINNERS: 55 cents per Hour. GRADUAL INCREASE UNTIL EXPERIENCED
45 Hours per Week - Time and a Half after 40 Hours
PAID HOLIDAYS AND VACATION
See MR. HOWARD
THE SAWYER BISCUIT CO.
1041 WEST HARRISON STREET

I. B. M. Key Punch Operators
Comptometer Operators
Typists
Excellent Opportunity for Qualified Workers - Good Salary - Pleasant Working Conditions in loop location
Permanent or Part Time
Apply To-Day
STATISTICAL TABULATING CO.
53 WEST JACKSON BLVD.
Phone Harrison 2700

PAPER BOX MACHINE OPERATORS
And Young Girls to Learn This Trade
We pay the highest hourly rates to S & S Wrapper operators, Covering machine operators. Also we need girls and women immediately for light work. Apply any time before 7 P. M. at
1802 NO. HUMBOLDT BLVD.
Tel. Spaulding 4031

MACHINISTS
and
Maintenance Men
with experience on Carton Boxes and Press Machines
47 Hour Week
Steady. - Excellent working conditions
GREGGORY, Inc.
2929 S. WABASH AVENUE
VIC. 7166

SPOT WELDERS
EXPERIENCED
on
WIRE WORK
MacFABEN CORP.
415 N. ABERDEEN ST.

MAN WANTED
FOR SERVICE OR COUNTER WORK
in Automobile Supply House. 50-55 hours weekly; time and one-half after 40 hours. Steady Work - A Good Opportunity
Eckert Bros., Inc.
1007 S. WABASH AVENUE

PERMANENT JOBS
Girl Elevator Operators
Chamber Maids
Waitresses
Cashiers
Cooks and Kitchen Help
Also all other types of hotel work
Apply J. W. GOESELIN
HOTEL LELAND
AURORA, ILL.
9 to 12 a. m.

Graemere Hotel
HAVE OPENINGS FOR
MAIDS - HOUSEMEN AND VACUUM MEN
Pleasant Working Conditions
Good Transportation
Highest Pay
APPLY
3400 Washington Blvd.
Ask for Mrs. FLAWS

10 Power Machine Operators
SPORTWEAR AND CASUAL DRESSES
Highest piecework rates—New High Powered Machines with Individual Motors increases your earnings — Paid vacation
DORALL SPORTSWEAR
115 South Market St.
6th floor FRANKLIN 7792

GET SET NOW ON A STEADY JOB
GIRLS - Day and Afternoon Shifts
Good Pay - No Experience Necessary - Working conditions Good.
Apply
CHICAGO RAWHIDE MFG. CO.
1301 ELSTON AVENUE
Chicago, Ill.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Zastopniki Rdečega križa

Meseca decembra je prispela v Ameriko delegacija jugoslovanske Rdečega križa. Tvori jo dr. Robert Neubaur, načelnik medicinskega oddelka, njegova pomočnica ga. Nada Kraigherjeva ter poročnik Gobjko Ratković. Prva dva sta Slovenca, poročnik je pa Srb iz Hrvatske, ki se je udeležil partizanskih bojev tudi v naši Sloveniji. Dr. Neubaur je bil do okupacije načelnik največjega slovenskega zdravilišča za pljučne bolezni, znanega sanatorija na Golniku pod Tržičem na Gorenjskem. Med okupacijo so ga nacisti aretirali in odpeljali v koncentracijsko taborišče v Nemčijo. Ko so ga izpustili, se je vrnil v Slovenijo kot "ne nevaren" zdravnik in kot tak je nadzoroval na zasedenem ozemlju zbiranje in pošiljanje zdravniških in medicinskih potrebščin skozi sovražnikove linije. Vezbal in treniral je tudi bolničarke, ki so nato na skrivnem odhajale "v hosto".

Kako tajno je bilo delovanje partizanov in ilegalnih delavcev Osvobodilne fronte, dokazuje dejstvo, da dr. Neubaur sam ni vedel, da so tudi njegovi lastni otroci bili aktivni v osvobodilnem gibanju. Najstarejša hčerka je bila aktivna že nad eno leto, predno je zvedel o tem. Drugo hčerko so Nemci aretirali in jo mučili. Eden izmed njegovih sinov je služil pri partizanih kot vojak, najmlajši pa jim je pomagal ves čas vojne.

Leta 1944 je dr. Neubaur odšel v gozdove, da skrbi za ranjence v skritih bolnišnicah. Tukaj je imel priliko videti in občutiti vso tragedijo ranjenec in bolnikov, katerim radi pomanjkanja zdravil, instrumentov in

potrebščin ni bilo mogoče nuditi drugega kot najprimitivnejšo pomoč. Sele ko so Amerikanci pričeli spuščati s padali omejene količine zdravil in potrebščin leta 1944, se je ta žalosten položaj nekoliko izboljšal. Ker je primanjkovalo anestezije, je služil za uspalno sredstvo alkohol, kadar ga je sploh kaj bilo. Največkrat pa je za anestezijo služila partizanska pesem ranjenih tovarišev. Ko so Amerikanci pričeli odvažati ranjence v Italijo koncem leta 1944, so dr. Neubaurja poslale jugoslovanske oblasti v Bari kot polno močnega zastopnika Rdečega križa.

Dr. Neubaur nerad govori o teh žalostnih spominih. Mnenja je, da so se ljudje že naveličali tega poslušati. Vendar pa so to fakti, katere je nemogoče prezreti.

Obiski po naselbinah

Delegacija Rdečega križa Jugoslavije se bo mudila v Ameriki nekaj mesecev. V tem času bo obiskala vse glavne naselbine, kjer prebivajo ameriški Jugoslovani. Večje prireditve so se že vršile v Clevelandu in v okolici Pittsburgha in Johnstowna. Te dni pa se bo delegacija mudila v Illinoisu in Michiganu.

Dne 23. januarja bo prireditev v Sheboyganu, 24. in 25. januarja pa v Milwaukeeju, Wis. V petek 25. januarja priredi recepcijo v počast dr. Neubaurju Čikaški odbor Ameriškega komiteja za jugoslovansko pomoč. Vrši se v hotelu Hamilton, 20 S. Dearborn St., in sodeluje tudi SANS. Navzočih bo mnogo čikaških zdravnikov in drugih oseb, ki se zanimajo za potrebe Jugoslavije. Upati je, da bodo Slovenci dobro zastopani. V Detroitu in okolici se bo de-

DELEGACIJA JUGOSLOVANSKEGA RDEČEGA KRIŽA se mudí sedaj v Ameriki, da pridobi svoji deželi čimveč pomoči. Na gornji sliki so z leve na desno dr. Robert Neubaur, Jojce Baloković, Zlako Baloković, Nada Kraigher in Gajo Ratković.

legacija mudila 27., 28. in 29. januarja, za St. Louis pa so določeni 2., 3. in 4. februar. Ga. Nada Kraigher in poročnik Ratković posetita Kansas City 5., 6. in 7. februarja, dr. Neubaur pa se vrne v Chicago. V petek 8. februarja se vrši v dvorani SNPJ pod avspicijo SANSa prireditve za čikaške Slovence. Dr. Neubaur bo govoril o potrebah Jugoslavije in se posebno dotaknil položaja v Sloveniji. Predvajani bodo tudi najnovejši filmi iz Slovenije. Rojake v Chicagu opozarjamo na ta dan in jih vabimo na obilni poset.

V soboto 9. februarja bo br. Neubaur gost Jugoslovancev v Waukeganu. Zvečer se vrši v Slovenskem narodnem domu velika prireditev.

Rdeči križ skrbi za vojne sirote, vojne invalide, za internirance, izgnance, vojne ujetnike,

za svoje padlih talcev, za vse slevenske in jugoslovanske ljudi v stiski. Odgovoren je tudi za razdeljevanje religijoznih potrebščin, ki jih pošiljamo iz Amerike in ima številne druge človekoljubne naloge za ohranitev življenske sile slovenskega in jugoslovanskih narodov. Tega se moramo zavedati tudi mi v Ameriki in po svoji zmožnosti priskočiti Rdečemu križu na pomoč. Sprejmite naše goste iz stare domovine z odprtimi rokami in jim pomagajte, da bo njihova humanitarna misija materialno koristila revčkom v stari domovini!

Shod SNPJ in SANSa v Pittsburghu

V nedeljo 27. januarja priredijo javni shod Federacija družtev SNPJ za zapadno Pennsilvanijo, Federacije angleško-slojučih družtev SNPJ ter SANSove podružnice iz tamošnje okolice. Prireditve se vrši v Slovenskem narodnem domu na 57. cesti in Butler St. ob 3. popoldne. Glavni govornik bo dr. Slavko Zore, svetnik pri jugoslovanski ambasadi v Washingtonu, katerega prepričevalne in učinkovite besede o osvobodilni borbi slovenskega naroda bo prvikrat imela slišati tudi zapadna Pennsilvanija. Dr. Zore je silno zaposlen s svojim uradnim delom, toda se je vzlic temu potrudil in se vabilu odzval. Drugi važni govornik bo naš poznani rojak Joško Oven iz Chicaga, ki bo zastopal SANS. Kazani bodo tudi zvočni filmi iz partizanskih borb. Našim rojakom se torej nudi izredna prilika videti in slišati resnico o herojski borbi malega naroda, naroda hlapcev — sedaj junakov.

Zanimive slike iz Zagreba

V Zagrebu je pričel izhajati lansko jeseň Ilustrovani Vijestnik, ki je bogato okrašen z zanimivimi slikami v bakrotisku (rotogravure) in poln kulturnega gradiva. S članki ali pesmicami so zastopani najboljši književniki in kulturni borci anti-fašističnega hrvatskega naroda. Pa tudi Slovenci so zastopani v prevodih in slikah. Med slikami pa je tu in tam opaziti katero, ki je vredna tudi naše pozornosti in razmišljanja.

Ena teh slik kaže prizor na dan novega leta 1944. Zagrebški nadškof Stepinac, avtor famoznega pastirskega lista, ki nosi pod njegovim imenom še šestnajst podpisov drugih jugoslovanskih škofov in je polno obtožb proti Titovji vladi, podaja roko in vošči srečno novo leto največjemu zločincu hrvatskega naroda — izdajalcu Paveliću. V ozadju stojijo drugi prelati.

Ena druga slika kaže "franjočevca" Margetića, hrvatskega frančiškana, pri množičnem prekrščevanju srbskih otrok. Nekateri hrvatski katoliški duhovniki so prisilno kolicirali pravoslavne Srbe v Hrvatski in na ta način večali sovražstvo med katoliškimi Hrvati in pravoslavnimi Srbi, ki je privedlo te dve skupini do bratomornega boja, v katerem je bilo poklanih in pomorjenih na sto in sto tisoče Srbov in Hrvatov. Mnogo takih fanatičnih "franjočevcev" je tudi

sedelovalo aktivno med Ustaši in Pavelićevimi domobranci proti jugoslovanski osvobodilni vojski ter za Hitlerja in Mussolinija. Po osvoboditvi je bilo mnogo teh izdajalskih morilcev polovljenih, postavljeno na zaženo klop in obsojenih. Ker so imeli duhovniške obleke, je reakcija izkoristila priliko in zagnala krik: Partizani morijo duhovnike, preganjajo vero! Resnično pa so oblasti ravnale z njimi še bolj milo nego z navadnimi zločinci in mnogi se danes rogovilijo in ruvarijo proti vladi, ki jim je dala svobodo, katero danes na ta način izkoriščajo.

V važna med slikami je tudi fotografija Franja Pirca, komandanta jugoslovanske zrakoplovbe. Ameriški častnikarji niso preveč natančni, naj bo eden Peter ali Pavel, kadar se gre za očrtnitve Titovega režima. In tako je "razkrinkala" Dorothy Thompson v svoji propagandi, proti spremembam, ki so se izvršile v Jugoslaviji, da je komandant jugoslovanske zračne sile bivši Paveličev oficir Dragutin Pirc. Ameriški Slovenci najbrž malo poznajo bodisi Franja ali Dragotina Pirca, vemo pa, da Peter ali Pavel nista eden in isti. Yes, navadne slike so večasih zelo pomembne in informativne.

Poljski poslanik o Slovencih

V času svojega obiska v Sloveniji, je poljski veleposlanik Jan Karol Wende imel dolg pogovor tudi z zastopniki slovenskega tiska. Med drugim je rekel: "Preko slovenskega tiska bi želel izreči slovenskemu narodu najprisrčnejše in najtoplejšje pozdrave v imenu poljske vlade in poljskega naroda.

V zgodovini smo imeli skupnega okupatorja v času prve svetovne vojne. Pa tudi v tej vojni smo imeli istega okupatorja. Poljski narod so vezale s slovenskim narodom v preteklosti čvrste kulturne vezi in upam, da bo sedanja nova demokratična Poljska te tradicionalne zveze še bolj utrdila in poglobila gospodarsko, politično in kulturno.

Slišal sem mnogo o vaši lepi domovini. Zal, nisem imel do sledje prilike, da bi si vašo deželo ogledal. Danes sem imel srečo in videl sem, da je vaša dežela mnogo lepša kakor pa sem si jo predstavljal iz literature in pripovedovanja. Videl sem nekatere vaše tovarne, videl sem stanovanja vaših delavcev, ki sodelujejo pri obnovi Slovence. Prepričan sem, da bo slovenski narod v najbližnji bodočnosti zavzel v družini slovanskih narodov takšno mesto, kakoršno je za njega primerno glede na njegovo borbo proti okupatorju in njegovo junaštvo, ki je služilo kot primer drugim slovanskim narodom. Rekel vam bom vse, česar ne morem povedati drugače, z enim samim stavkom: Če bi ne bil Poljak, bi želel biti Slovenec."

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Čikaški budžet

Proračun čikaškega mesta za tekoče leto znaša \$203,269,529 eli več kot še kdaj v zgodovini.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

cija in fašizem imata pač vsak svoje muhe.

V republiki Haiti so imeli pred par tedni "revolucijo", v kateri je bil predsednik Elie Lescoot strmoglavljen in je pobegnil v Quebec, kjer pravi, da se med kanadskimi Francozi počuti kakor doma. Tam je tudi nekaj drugih Haitčanov, ki ubeglemu predsedniku pravijo, da je bandit in tat. To velja za večino predsednikov latinske Amerike.

Senatni odsek, ki se ukvarja z delavskimi in industrialnimi zadevami, ima pred sabo predlogo za zvišanje minimalne mezde s 40 na 65c. Slednje minimalno, vsoto je priporočil kongres predsednik Truman, a mnogi poslanci in senatorji so mnenja, da je previsoka. Smatrajo, da bo 55c na uro minimalne plače zadosti, a nekaterim — posebno južnjaškim senatorjem, se zdi i to preveč.

William Z. Foster je prvi poskusil poraziti jeklarski trust s stavko. Ni uspel. In AFL s takratnim predsednikom Gompersom na čelu mu ni želela zmagati.

Zrtev je bilo delavstvo, posebno tisti, ki so jih trustjani dali na črno listo. Med njimi je bilo tudi nekaj Slovencev, ki so se potem skozi leta zaman trudili, da bi dobili kje kako stalno delo. Njihna imena na črni listi so ga jim preprečevala. Sedaj je načelnik stavke unije jeklarskih delavcev Philip Murray. To je največji industrialni konflikt, kar se jih je še kdaj dogodilo v tej deželi. 750.000 jeklarskih delavcev se je spoprijelo z jeklarskim trustom in s korporacijami, ki spadajo v takozvani "Little Steel". Ena posledic te borbe bo več smisla v unijah za delavsko politično akcijo. To je silno draga šola, ampak ameriško delavstvo se razredne zavednosti nerado uč in zato plačuje kazni za svojo zmoto.

Charles de Gaulle je za prepoved Francije veliko storil, a bi lahko še več, ako bi bil manj siten in nataktnjen. Pa se je prepiral s komunisti in socialisti toliko časa, da je bilo tega vsem prizadetim preveč in umakniti se je moral kajpada de Gaulle. Zahteval je veliko armado. Socialistična in komunistična stranka sta mnenja, da je Francija sedaj ne potrebuje. Tisti denar, namesto za militarizem, naj vlada raje potroši v kake koristne stvari. Ampak militaristu je to resnico težko dopovedati.

Zvezna vlada ima po vojnih naredbah pravico prevzeti katerokoli industrijo v svoje področje čim smatra, da je to v korist dežele. Ampak prevzemala jih je le v slučaju stavk in tudi sedaj se ukvarja s prevzemi obratov le, kadar se unija z delodajalci ne more pobotati. Čemu ne raje prevzeti veleindustrije v vladno področje za stalno? Zakaj bi puščali par velebankirjem in direktorjem kontrolirati po svoji mili volji tako velike obrate kot je n. pr. jeklarska, motorna in klavniška industrija?

V Nemčiji so minulo nedeljo v malih občinah v ameriški okupacijski zoni volili župane in občinske odbore. Prav posebnega navdušenja za te volitve ni bilo, čeprav jih Nemčija ni imela že 13 let. To je razumljivo, kajti Nemci, ki so bili pod Hitlerjem naučeni misliti, da so izvoljeno ljudstvo — in nadljude ob enem, morajo sedaj plesati kakor jim drugi godejo.

Male tatove obešamo; veliki pa drug drugega izpuščajo. — Roda Roda.

Usoda resnic je, da se rodijo od ženijev-velikanov, razširjajo jih pa nerodneži. — Roda Roda.

Modrost je konsekvence — pamet pa kompromis. — Roda Roda.

Nada Kraigher nas obiše

Detroit, Mich. — Jugoslovanske žene prirede družabni večer na čast delegatnje jugoslovanske Rdečega križa — poročnice Nade Kraigher v torek 29. januarja ob polosmih zvečer v Slovenskem narodnem domu na 17157 John R.

Poročnica Nada Kraigher, prva Slovenka-partizanka, ki je nedavno prišla iz starega kraja, bo povedala marsikaj o jugoslovanski deci, njenem junaškem trpljenju med borbo za svobodo in silnem pomanjkanju tudi sedaj po zmagi nad brutalnem fašizmom. Tisoče in tisoče malčkov je ostalo brez očetov in mater, brez svojcev. Te male sirote so odvisne za svoj življenski obstanek največ od dobrosrčnega ženstva. Pridite vost naroda, ki ga danes spove detroitske in okoliške zavedne žene in dekleta, ter prinesite nekaj živil za te uboge jugoslovanske otroke, katerih očkov in mamic kosti trohnijo po jugoslovanskih gozdovih. Zrtvovali so življenja in borbi za svobodo svoje domovine in boljše bodočnosti in ceni ves pošteni svet. Lia Menton.

Delegacija jugoslovanske Rdečega križa v Detroitu

Ameriški odbor jugoslovanske odpomči vabi vse Jugoslovane na shod v nedeljo 27. januarja ob dveh popoldne v Romunsko dvorano Russell-Farnsworth. Naši rojaki, dr. Robert Neubauer, ga Nada Kraigher (oba Slovenca) in Gajo Radković delegatje jugoslovanske Rdečega križa, so pred kratkem prišli iz stare domovine. Povedal bodo marsikaj zanimivega in pretresljivega o borbenih, življenskih in zdravstvenih problemih Slovenije in Jugoslavije. Poleg govorov delegatov jugoslovanske Rdečega križa bo tudi predvajanje filmov prinesenih iz Jugoslavije oz. Slovenije.

Skrbimo, da bodo naši dragi gostje odnesli najboljše vtise iz Detroita. Več o programu bo objavljeno preko radio stanice WJBK v soboto 26. januarja ob 6:30 P. M. in v nedeljo 27. januarja preko WJLB ob 10:30 a. m. Vstopnine ni, prosite se pa, če prinesete s seboj živila za stradano jugoslovansko deco in tako pomagate rešiti vsaj eno siroto prerane smrti. Lia Menton.

ZASTOPNIKI JUG. RDEČEGA KRIŽA NAS OBIŠEJO

Milwaukee, Wis. — V petek 25. januarja nas obišejo v So. Side Turn Hall zastopniki Jugoslovanskega rdečega križa. Spored se prične ob 7:30 zvečer. Vstopnina je prosta. Ako bo mogoče vse do časa uredit, bodo predvajane tudi filmske slike iz Jugoslavije. Vsa prireditve se vrši pod avspicijo odbora Južnoslovanskih Amerikancev.

ROSE ALPNER PREMINULA

Milwaukee, Wis. — Dne 18. januarja je tu preminula Rose Alpner, žena znanega Leonarda Alpnerja, dolgoletnega člana "Napreja" in drugih naprednih organizacij. Zadnjih šest mesecev so obratovali Alpner's Resort pri Tichigan Lake.

Pokojnica, ki je bila stara 50 let, zapuščala moža, tri sinove, hčer, pet vnukov in več drugih sorodnikov. Civilni pogreb se je vršil iz Ermenčevega pogrebnega zavoda na Arlington pokopališče. Alpnerjevi so pred leti živeli dolgo v La Sallu, Ill. V Milwaukee so se naselili pred 18 leti. Blag spomin dobri ženi. Sorodnikom naše sožalje. — N.

Kako lepo je biti slavljen: z besedami ti tega nihče ne popise. Stojiš ko spomenik na trgu javnem, in vsaka svinja si lahko ob tebe rilec briše. — Roda Roda.

Točne ljudi zasleduje prokletstvo: morajo vedno na netočne čakati. — Roda Roda.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO.

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Ne dovolite, da bi vas slaba luč ovirala pri igranju. Finih, novih žarnic je zdaj dovolj na razpolago

Swap it!

Ne dopustite, da bi vam napačne ali skofo izgorele žarnice delale nadlego. Zdjaj jih lahko zamenjate za nove žarnice, ki bodo dajale dovolj svetlobe po vsem domu. Ne odlašajte. ... denite žarnice, kjer jih še ni. Držite jih nekaj na "strani". Kličite RANDolph 1200 in po ljubno število žarnic se vam bo dostavilo.

Poslužite se našega liberalnega načina izmenjave

Vsem našim odjemalcem brezplačno obnavljamo vse izgorele žarnice, ki so zaznamovane "Property of C. E. Co." ali "Renewal Service."

Razsvetlite svoj dom, da bo varnejši in prijetnejši. Rabite jih dovolj vsepovsod, v občni sobi, v shrambi, na stopnišču, v kleti in podstrežju.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

THE INCENTIVE OF PROFIT

We here reprint as an editorial a "letter to the editor" which answers an old disgraceful argument used by anti-Socialists. The only liberty we have taken with our correspondent's communication has been to emphasize with capital letters direct mention of the profit incentive which caused Christian (?) and Democratic (?) capitalist nations to fasten by force of arms a degrading and ruinous habit upon a wretched people.

What, now, have the apologists for human exploitation to offer on behalf of the profit incentive after reading the unanswerable segment of history so simply related. Can they still have the effrontery to charge that incentive would die if wealth were produced for use within a planned and socialized economy?

By FRANK HICHBORN
Santa Clara, California

The ENORMOUS PROFITS to be made from trade in opium once again force the threat of that evil upon the world. The history of the trade does not make reassuring reading.

China, a hundred years ago, offered the best opium market. But China was strenuously opposed to the trade, persistently resisted the opium traders. To "restore order" Great Britain, by force of arms backed the traders; compelled China to take opium; took over Hong Kong as a sort of fee for imposing the "blessings of the opium pipe" upon the Chinese people.

China, although whipped, still resisted the trade, which fifteen years later led to the second "opium war." France this time joining with Great Britain to make the Chinese understand that opium was good for them. China was cowed after that; opium smoking spread among her people. In 1906, however, China once again put on a crusade against the evil; made decided progress until war conditions broke down resistance and once again the trade is reported gaining throughout China; threatens to spread over the war-torn world.

But after all, every argument which can be advanced for popular use of intoxicating drink can be made for the use of opium. And the excessive use of intoxicants not infrequently leads to the opium habit. BIG PROFITS are to be made from both, and the profit-takers in both instances are prepared to go to any extreme to ensure those profits. Not necessarily with force of arms as in China, but with propaganda, control of legislatures, political corruption, bribery of law-enforcement officials. Intoxicating drink and opium are twin evils, leaving in their wake wrecked lives, broken homes, human misery—AND HUGE PROFITS FOR THE EXPLOITERS.—Reading Labor Advocate.

G. I. DEMONSTRATION

G.I.'s throughout the world have held demonstrations protesting the slowdown of demobilization. They have asserted that the War Department has not made good its promises, has broken faith with enlisted men, and that the heavy "brass" has been interested primarily in keeping men in scattered parts of the world so they can justify their rank.

Although the demonstrations, which have done credit to the willingness and courage of American soldiers in protesting injustice, have emphasized the slogan of returning home, there have been undertones too indicating that so-called occupation duties are essentially political and economic. It is apparent that the purpose of maintaining troops throughout the world is essentially part of the method of implementing America's new imperialism.

In opposing the injustice of Army red tape and brasshattism, the American G.I. has also laid bare some of the wider implications of American imperialism.—The Call.

What Yugoslavs Want After Years of Terror

How can The Chicago Sun print a statement such as appeared in Mecklin's article Jan 8 stating that our Army is preparing against the tragically real danger of attack from their former ally, the Yugoslavs?

Is it any wonder that the Yugoslavs should be suspicious of our aims there when our whole program is to teach our soldiers that these people are "Communists" and so our enemies?

I came from this area, and I can tell you that even though I was a little child I can still remember the terror that the Italians brought to us in 1921 when, after the Rappallo treaty, we were given to the Italians. My brother, after having served in the American Army in World War I, came back to visit his mother, was thrown into jail even before he got to the house. He was so happy to be in his home town he got off the boat singing a Yugoslav song. This was considered a crime, so he was arrested. The American consul in Fiume had to intervene to get him out. The other young men of our town, those who refused to join Mussolini's Black Shirts, had to leave or go to jail. Often they would just disappear and no one ever heard of them again.

They Must Start from Scratch

Mecklin could write the real story of why our Army and the army of the British is coming to be hated by these people. In Trieste and other towns we have placed in office and are working with officials who brought in the Nazis to burn homes, kill children and womenfolk.

These people have to start from scratch. They have no port. The Nazis bombed it. Their livelihood, fishing, is lost to them for many years as the boats are gone, and so are the fish. These people want to purge from public life the people responsible for their hunger, destroyed homes and lost children. Is that so bad?

It makes me laugh when we call these people Communists. Most of these people have lived simple lives, they have no reading matter outside of a few simple grammars and their old folkore and songs. All they ask is that they can go

about to institute reforms such as will rid them of the petty officials who for centuries have robbed them of their meager living.

More Than One Kind of Democracy

We have some silly idea that there is only one kind of democracy. Sometimes I wonder if many Americans even know the meaning of democracy. Look at their attitudes toward Jews, Negroes, foreigners. We want democracy to mean officials, papers, everyone in office a lawyer or professional politician, a college graduate, at least. Where are the Yugoslavs to find such trained people? For 25 years Mussolini took away their schools.

These people who are trying to govern themselves are making mistakes, sure, but at least they are honest. We are trying to set ourselves up as little dictators of efficiency and the Yugoslavs on the other side of the Morgan line see it. They feel the hatred of the capitalists who are so imbued with hatred of a people who gave everything to win this war that they are actually no different to the Yugoslavs than the Nazi.

Let's not blame the government of Tito for things the Yugoslavs in this region do. I am sure Tito would like to have these people get along with the occupation forces for otherwise it creates many embarrassing situations for the government. But neither he nor anyone can go to these people and tell them that they are going to have to give up the fruits of victory ending 25 years of Mussolini occupation and four years of Nazi and Italian terror.

Jane Grbac March in The Chicago Sun.

LOPSIDED!

The United States enters the postwar period with \$160,000,000,000 of reserve purchasing power, the greatest in the world history, according to Ted R. Gable, director of the War Finance Division of the Treasury.

The "fly in the ointment" is that it is not equally distributed. Forty per cent is in the hands of 99 per cent of people, leaving 10 per cent of the people holding the remaining 60 per cent.

THE MARCH OF LABOR

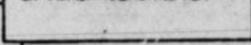
IN ORDINARY YEARS, FROM 8 TO 10% OF THE NATIONAL INCOME IS "SAVED". BUT MOST OF THIS SAVING IS MADE BY PEOPLE IN THE UPPER INCOME BRACKETS AND THEIR SAVINGS ARE REALLY INVESTMENTS.

THE TEXTILE UNIONS IN 1907 SUCCEEDED IN GETTING A LAW PASSED IN MASSACHUSETTS PROHIBITING NIGHT WORK OF WOMEN AND CHILDREN.

BETWEEN 1942 AND 1943 THE AVERAGE HOURLY WAGE RATE ROSE SIX-TENTHS OF ONE PER CENT! THE INCREASE IN HOURLY EARNINGS WAS DUE TO PEOPLE WORKING HARDER, LONGER, AND AT HIGHER SKILLS.

THE BEST HATS ARE UNION-MADE. LOOK FOR THIS LABEL IN THE NEXT HAT YOU BUY; YOU'LL GET THE MOST FOR YOUR MONEY.

ITALY AND THE U. N. O.

Very properly, Italy's request for entry into the United Nations has been "cordially" received by the U.N.O. steering committee. We hope that the Assembly shortly votes to admit her.

Her membership would be a boon for Italy's political and moral health—an intensely needed boon, for in the struggle to advance as a democracy she faces staggering initial difficulties.

The hunger of her people, the dislocations of war, the frustrations of Allied occupation, the continuing effects of outright Allied intervention under Mr. Churchill's leadership to weight the scales for royalism and reaction, Italy's shame in the memory of Fascism and an inglorious war—all these are heavy burdens. Italian reaction, fighting hard to regain mastery, is strengthened by the predilections of all too many Allied occupation officers. It won a partial victory in the recent shake-up of the coalition government. But the aspiration of the people for a government and economy that will serve human dignity, has produced promising parties and leaders.

In the struggle to progress nothing can help the Italian people more than self-respect. The combat service of Italian anti-Fascists against Germany late in the war helped toward restoring it. Now Italy's admission as a United Nations partner would help greatly.

It would have another excellent result. It would be visible indication that the founding fathers of the United Nations intend the U.N.O. to become a universal organization. It would encourage the people of Germany and Japan and potential democratic leaders in their countries.—The Chicago Sun.

Profits of Business and Industry In 1945 Largest in All History

Certainly business, big and little, has no reason to complain that 1945 did not do well by it. Profits during the year were greater than in 1944, when they were so large that the only word to describe them is "fantastic."

Official predictions are they'll be even greater in 1946, thus establishing "the greatest profits in history."

The extent to which the consumer has been a victim of profiteering is dramatically revealed in a statement filed by the Office of Price Administration with the Senate Small Business Committee.

The purpose of the statement was to prove that business has not been hurt by OPA policies—a fact concerning which the consumer who pays the bill has never been in doubt.

To show the extent to which business prospered during the 1944 with the average profits of years, O.P.A. compares profits in 1936 to 1939, reasonably good peacetime years.

Here are some of the increases: Hardware retailers, 464 per cent; small furniture stores, 185 per cent; variety chain stores, 339 per cent; men's apparel stores, 398 per cent; department and specialty stores, 1,324 per cent; chain grocery stores, 152 per cent; music stores, 210 per cent; automobile dealers, 200 per cent.

So much for retailers. These increases in profits show how well the wholesalers also fared:

Hardware wholesalers, 179 per cent; dry goods, 639 per cent; grocery, 25 per cent.

Of course, the distribution and of business, on the whole, took a back seat to the manufacturing end, as these profit increases emphasize:

All manufacturing, 450 per cent; textile and leather, 730 per cent; transportation equipment, 650 per cent; metals and products, 590 per cent; building materials, 270 per

cent; chemicals, 230 per cent; food, beverages and tobacco, 200 per cent.

"Generally speaking," the OPA said, "all kinds and sizes of businesses have during price control years made greater profits than at any period in history."

"The profitable business of the war period will be carried over into the post-war period."

"With reduced excess profits taxes, industry should earn the greatest profits in history in 1946."

IN OUR OPINION . . .

Getting out this paper is no picnic. If we print jokes, people say we are silly, if we don't, they say we are too serious. If we clip things from other papers, we are too lazy to write ourselves. If we don't we are stuck on our own stuff, if we stick close to the job all day, we ought to be out hunting up news. If we do get out and try to hustle, we ought to be on the job in the office, if we don't print contributions, we don't appreciate true genius, if we do print them, the paper is filled with junk, if we make a change in the other fellow's write-up, we are too critical. If we don't, we are asleep. Now, like as not, some guy will say we swiped this from some other paper. We did — from Treasury State Labor Journal, who swiped it from The Chiroliite who swiped it from Pacific Insurance who swiped it from TYG who swiped it from . . . well, you get the idea. R. S. H.

IN THE MARCH OF DIMES
FIGHT INFANTILE PARALYSIS
JANUARY 14 31

The National Foundation for Infantile Paralysis

General Strike

There is nothing more certain than the instinct of the capitalist class when it feels that it is being endangered, for it has been noted that the class consciousness that exists among the country's rulers is much more sensitive than that which activates American workers.

The most dramatic case in point was the complete tie-up of Stamford, Conn., on January 3, as members of all the unions in the area struck for three hours in support of the Yale and Towne workers, who are members of the International Association of Machinists, an A.F.L. affiliate. Supporting strikers included members of the A.F.L., C. I. O., and independent unions. Equally significant was the fact that a majority of merchants and small business men in the town indicated their support of the strikers by closing their stores for the period of the strike.

Although only 10,000 workers were involved in the stoppage, it is notable that the strike took precedence over all major labor disputes in New York papers. The New York Times used the general strike at Stamford as a whip to urge the scrapping of much recent labor legislation, and demanded that Truman take steps to "equalize" capitalist rights with those of labor.

Editorially, the Herald-Tribune, taking note of the fact that labor unions in New York have discussed the possibility of a general strike in support of Western Electric workers, said: "Are you (Michael J. Quill, president of the Transport Workers) prepared to turn a labor dispute with a single corporation into a revolt against the community? For that is what a so-called general strike amounts to. In reality it ceases to be a strike at all and becomes an open war on the public and the political and social system it supports."

Aside from the fact that a general strike is directed not against the "public" nor against the "community" (the Stamford "community" and "public" were apparently all-out in support of the workers), but against the ruling group in the community, the Herald-Tribune's fears have a certain validity.

There is no question that a general strike, having as its purpose the institution of a socialist society, would be in bold opposition to the existing political and economic system. And it is just such opposition toward the economic system which can make a general strike significant as a positive weapon and not only a defensive method.—The Call.

LET'S DEVELOP OUR HOME MARKET

Maurice Maverick, once a fighting Progressive Congressman from Texas and more recently chairman of the Smaller War Plants Corporation, was sent across the Pacific by President Truman to study opportunities for American trade.

His report is not encouraging. China is drafting laws giving its own people a virtual monopoly of commercial opportunity. Australia and New Zealand are bound to Great Britain by trade agreements and the so-called "sterling bloc."

Maverick thinks it will be extremely difficult for American business to penetrate these barriers. American business men should not be discouraged. Right here at home they have the finest markets in the world. All that is necessary is to give the farmers and the workers adequate buying power.

Every American would like to get foreign trade, but, thank God, we are not dependent on it—that is, if our leaders use just a little common sense.—Labor.

BEST ADVICE: KEEP OUT OF THE MARKET

Some Wall Street brokers are warning clients to look before they leap into the speculative maelstrom. That's sound advice, even if it does come from Wall Street.

On the "Big Board" prices have been soaring for weeks. Undoubtedly, most of the stocks, and the bonds, too, are selling beyond their value.

So far as persons of moderate means are concerned, the best policy of all is to stay out of the stock market. If you have any money to invest, put it in government bonds—the best security in all the world. Uncle Sam's "E" Bonds will pay you 2 1/2 per cent and you can't get much more from good corporation bonds.—Labor.

Idleness is the key of beggary.—Spurgeon.

JAPAN TO REMAIN ABOUT THE SAME AS HERETOFORE

Emperor Hirohito's denial of his own divinity is not a retreat under irresistible pressure but rather a strategic withdrawal to a position from which the most powerful instrument of Japan's ruling class can be more easily defended. The hardest blow leveled at Emperor-worship was the American directive ordering the end of government support for state Shintoism which has indoctrinated three generations with the belief that since the Emperor is of divine descent, Japan is entitled to rule the world. Apart from this the Emperor has suffered little in the disillusionment with the old order. The militarists, big business and the bureaucracy have been pilloried in the press and denounced by the people. Thus far only the Communists have dared to attack Hirohito as a war criminal and demand the establishment of a republic. Although the great mass of the people have not yet turned against the Emperor, they have made clear their opposition to the other members of the oligarchy and may — if they have the support of the American authorities — unseat many of its chief representatives. Far-sighted conservatives have recognized that unless the throne is disassociated from the oligarchy, and brought much closer to the people it may eventually bear the brunt of the democratic attack which is now in preparation. A constitutional monarch in tweeds makes a much smaller target than a divine-right monarch in uniform.—The Nation.

Is Hearst Losing His Cunning?

Vast power and riches have a tendency to atrophy one's brain cells. That seems to be the lesson taught by history. It's a good thing for mankind. If it were not for their mental decadence, we might never get tyrants off our backs.

Here is an illustration right here at home. A New York department store hired former Mayor LaGuardia to write a weekly editorial, to be printed as an advertisement.

LaGuardia started off, as might have been expected, with a sharp attack on the press. "Freedom of the press becomes a mockery unless it is a truthful press," he said. "The harsher some papers are in criticizing and abusing, the more sensitive they are to being criticized themselves. That has been my experience."

In the face of LaGuardia's challenge, any newspaper publisher should have had sense enough to accept the "ad," reserving the right to comment as he saw fit in his news and editorial columns.

But not so the Hearst papers. With unbelievable stupidity, they turned it down. The first consequence was, of course, that hundreds of thousands of Americans, who would never have seen LaGuardia's column if it appeared as an advertisement, read it and praised it when, through other newspapers, they learned what the Hearst crowd had done.

There was a day when William Randolph Hearst was too young and too smart to make such a blunder.—Labor.

A Significant Report

The Securities and Exchange Commission recently issued an extraordinary document—one which was promptly and almost completely suppressed by most of the newspapers in this "free press" country of ours.

In its terse, factual way, without benefit of conclusions or commentary, the SEC showed how the war and war profits have made American corporations wealthier and more powerful than ever before in their history.

The official figures show that on June 30 of 1945:

1. The total current assets of U. S. corporations were \$99,300,000,000, as compared with \$54,600,000,000 in 1939.

2. Current liabilities have increased at a far slower rate—\$51,000,000,000 now as compared with \$30,000,000,000 in 1939.

3. The net working capital of American corporations has doubled skyrocketing from \$24,600,000,000 in 1939 to \$48,000,000,000 this year.

4. Cash on hand and in banks has jumped from \$10,900,000,000 to \$23,800,000,000, and holdings of Government securities have climbed from \$2,200,000,000 to \$22,000,000,000.

This astonishing growth of corporate resources did not end with V-E or V-J Day, for the SEC estimates that reports of the third quarter of 1945 will show corporations improving the June 30 figures to the tune of another \$4,500,000,000.

The SEC figures, based on the reports filed by the corporations themselves, proved, it seems to us, two major points—one concerned with the past and the other with the present and future:

1. Wartime taxation of corporate profits was totally inadequate, and the recent action by Congress and the President in abolishing the excess profits tax was premature. The staggering cost of the war was not shared on an ability-to-pay basis, despite the pious promises of the Administration then in power. The frantic rush to wipe out the excess profits tax and reduce corporations levies generally makes it certain that the financing of the debt and the reconversion process will similarly rest on a tax program of gross inequalities.

2. The SEC report proves, too, that by and large American corporations are in a far better position to meet demands for reasonable wage increases than the public has been led to believe by press distortions and suppression. Anyone who ponders the S. E. C. report can understand why powerful corporations like General Motors refuse to submit to impartial arbitra-

tion of wage disputes and refuse to let the public know the extent to which their coffers are bulging with war wealth.

The figures in the SEC report make impressive reading. They constitute a powerful weapon for those fighting for an equitable tax program and decent wage standards. And that, of course, is why in so many newspapers the stories of strikes crowded the SEC report into the wastebasket.—The Progressive.

SCIENCE CLAIMS CURE FOR MALARIA, SCOURGE OF MAN

During the early part of the war, when malaria threatened the success of our military efforts, Congress voted \$500,000 for a research program to find a cure for one of the worst scourges of mankind.

Money has never been spent to better advantage or with greater profit, according to scientists who conducted the survey.

They reveal that a new synthetic drug has been discovered that is superior to atabrine or quinine. It is said to relieve attacks of malaria three times faster than the other two drugs.

Other advantages are that it can be taken weekly instead of daily to keep the disease in a mild state, doesn't stain the skin, cause buzzing in the ears or upset the stomach.

Still another drug, the scientists say, offers definite promise of being "the long-sought actual cure for the relapsing form of malaria—the type with which many returning service men are afflicted."

More than 14,000 compounds were tested before the right combination was found, it is said. The drugs can be produced at a cost no greater than atabrine or quinine. Neither of the drugs is available to the public yet, but will be as soon as a few "bugs" are ironed out, the scientists said.

An interesting disclosure was that tests of the drugs were made on conscientious objectors and convicts in Federal prisons who volunteered as "guinea pigs."—Labor.

PHONY CRY

The scare of "compulsion" raised by medical organizations against President Truman's proposal for national health insurance was assailed by Nelson Cruikshank, A. F. of L. social security director. "The President's program is compulsory," he said. "We Americans do not believe we have lost our freedom because our children are required to attend school up to a certain age. Nor shall we lose our freedom if we make medical care available to all the people."